

WESTNIK

Letnik XXVIII.

Celovec, petek, 11. maj 1973

Štev. 19 (1607)

Ob obletnici podpisa državne pogodbe

Osemnajst let je minilo, odkar je s podpisom državne pogodbe bila obnovljena svobodna, neodvisna in demokratična Avstrija.

Zivo nam je še v spominu iskreno veselje pretežne večine avstrijskega ljudstva, ki se je po hudih letih vojne in po težkih preizkušnjah ter številnih žrtvah prebudilo iz sna tisoletnega rajha in spoznalo zablodo nekdanjih želja po priključitvi k Nemčiji. Govori in slovesne izjave tedanjih državnikov ob podpisu državne pogodbe in pozneje ob njeni ratifikaciji v parlamentu so nedvoumno izraz gornjih ugotovitev. Z večino avstrijskega ljudstva smo se tudi koroški Slovenci veselili, saj smo z državno pogodbo prejeli hkrati v sedmem členu veliko pismo naših pravic ter smo upali, da je s tem tudi za nas napočil čas enakopravnega upoštevanja in uveljavljanja na avtohtoni domači zemlji.

Danes po 18 letih vemo, da temu ni bilo tako; vemo, da so se že nekaj dni po podpisu državne pogodbe organizirali nacionalistični potuhnjenci, ki se v času zasedbe niso upali na dan s svojimi nacionalističnimi in protidemokratskimi, zlasti proti naši narodnostni skupnosti naperjenimi nazori.

Na žalost se jim odločujoče oblasti niso postavile v bran, marveč so jim v težnji po njihovih glasovih vedno spet popuščale ter proti veljavnim zakonom in določilom državne pogodbe dajale možnost, da so se začasno poskrili v demokratičnih državnih strankah.

Sadove tega nenačelnega stališča in zgolj strankarsko-taktičnega manevriranja doživljamo danes vsepovsod v državi, zlasti pa na Koroškem, ko iz dneva v dan raste vpliv nacionalistov — bivših in novih nacistov — ki nevarno in grozeče zavzemajo važne položaje v upravi in družbi sploh. Na Koroškem smo lanske jeseni in ob letošnjih občinskih volitvah doživljali naravno ter orgije nacionalistične ter neonacistične in protidemokratske miselnosti, ki ni le sporadičen pojav, marveč rakrana v današnji avstrijski družbi. Le tako je razumljiva kapitulacija najvišjih oblasti pred nacističnimi izgredi lanske jeseni; le tako nacionalistične izpade visokih funkcionarjev ne samo FPÖ, marveč tudi ÖVP proti naši narodnostni skupnosti in njenim pravicam v volilni borbi; le tako nenaravne prekucije tudi socialističnih mandatarjev pri volitvi županov na primer v Pliberku in Škocijanu; le tako končno tudi trenutno javno in podtalno gonjo proti deželni glavarju Simi, ki prihaja predvsem iz kerogov izven socialistične stranke, pa tudi iz določenih plasti v tej stranki sami, ker se je upal v osemnajstem letu po podpisu državne pogodbe pristopiti k minimalnemu reševanju določila o dvojezičnih napisih in s tem vsaj delno izpolniti to mednarodno obveznost iz državne pogodbe.

Mi se nikakor nečemo vmešavati v notranje zadeve socialistične stranke, kakor to vse preveč že dolgo časa sem delajo razna obveščevalna sredstva izven te stranke. Pač pa kot iskreni pristaši politike mirnega sožitja in kot zagovorniki mednarodnega sodelovanja delovnih ljudi, ki smo vsa leta sem zagovarjali in podpirali deželno socialistično politiko določene odprtosti do vprašanj naše narodnostne skupnosti, s pozornostjo spremljamo te nacionalistične težnje in tendence v socialistični stranki na Koroškem, ki nimajo nič več skupnega s teorijami in razglabljanji klasičnih ideologov avstrijske socialne demokracije o nacionalnem vpraša-

15. maj 1955 - 15. maj 1973

18 let je minilo od podpisa državne pogodbe, toda člen 7, ki nam zagotavlja v zaščito obstoja določene pravice, še vedno ni uresničen.

18 let doslednih in odločnih prizadevanj koroških Slovencev ni rodilo uspehov, ker so pristojne oblasti vedno spet kapitulirale pred nemškim nacionalizmom.

Zato pozdravljamo odločitev zveznega kanclerja dr. Kreiskega, da se na našo pobudo le sestane s predstavniki osrednjih organizacij koroških Slovencev.

Svojo pripravljenost za konstruktivno sodelovanje pri reševanju odprtih vprašanj naše narodnostne skupnosti bomo ponovno izpovedali na dan obletnice podpisa državne pogodbe na

Zboru odbornikov in krajevnih zaupnikov vseh narodnih organizacij koroških Slovencev

v torek, dne 15. maja 1973, ob 20. uri v dvorani IV Delavske zbornice v Celovcu.

Gre za naše pravice! Gre za usodo našega ljudstva! Zato pridite vsi, da podprete naše narodne zahteve in tozadevno prizadevanje obeh osrednjih organizacij.

Celovec, dne 8. maja 1973.

Zveza slovenskih organizacij
na Koroškem

Narodni svet koroških
Slovencev

TUDI SLOVENCİ V ITALIJI POUČARJAJO:

Brez sodelovanja manjšine ne more biti rešitve manjšinskih vprašanj

V italijanski avtonomni deželi Furlanija-Juljska krajina so se začele priprave za deželnozborske volitve, ki bodo prihodnji mesec. Pred volitvami v novi deželni svet je tudi Slovenska kulturno-gospodarska zveza v Trstu sprejela posebno izjavo, v kateri uvodoma ugotavlja, da je bil deželi Furlanija-Juljska krajina priznan poseben statut zaradi tega, ker je slovenska narodnostna skupnost del njenega prebivalstva. Zaradi tega je naravno, da mora na podlagi omejenega statuta tudi dežela ukrepati v prid Slovencev, podobno kot se dogaja v deželi Aosta in Trident-Južna Tirolska.

Tej načelni ugotovitvi pa v izjavi

SKGZ sledi dolga vrsta kritičnih pripomb na račun dosedanjega odnosa deželnih in državnih oblasti do slovenske narodnostne skupnosti. Zato bo moral novoizvoljeni deželni svet bolj upoštevati, da je slovenska narodnostna skupnost sestavni del deželnega prebivalstva in so zato zanj potrebne specifične rešitve. Tozadevno vsebuje izjava SKGZ konkretne zahteve in predloge ter poudarja: "Slovenci pričakujemo, da bo dežela izpolnila zahteve, ki jih Slovenci do nje postavljamo in bo postala varuh narodnostnega obstoja Slovencev, s tem da bo izpolnila obveznosti, ki jih je deželni odbor označil v uvodu v deželni gospodarski in

družbeni program, po katerem se dežela zaveda dolžnosti do narodnostnih skupin, posebno do slovenske, odklanja diskriminacije v katerikoli obliki in pravi, da bo nadaljevala z naporom za zagotovitev zaščite skupnosti, kajti dežela namreč sodi, da ima po statutu odgovornost do narodnostnih skupnosti, predvsem do slovenske. Ta uresničitev mora biti prisotna v vseh ukrepih, ki zadevajo pravico in svobodo narodnostnih skupnosti."

Glede dosedanjega odnosa deželnih oblasti do Slovencev SKGZ v svoji izjavi posebej ugotavlja, da je velika večina predloženih zakonskih predlogov in ukrepov dežele, ki so zadevali interese slovenskega prebivalstva, nalletelo na nasprotovanje celotne slovenske narodnostne skupnosti, ker niso odražali njenih interesov. "Teh interesov pa niso mogli odražati, ker so nastali brez njenega neposrednega sodelovanja. Zaradi tega je treba v delo deželnih organov vnesti praksu, po kateri bo naša narodnostna skupnost konzultirana in pritegnjena k pripravljanju zakonskih osnutkov in drugih ukrepov. Poleg tega je treba spraviti k življenju tudi urad za vprašanja slovenske narodnostne skupnosti pri predsedstvu odbora in zagotoviti njegovo učinkovitost."

Končno SKGZ še meni, da je s pičlo prisotnostjo pripadnikov slovenske narodnostne skupnosti v deželni svetovni okrnjena možnost vplivanja na odločitve sveta samega. Zato je — kakor poudarja SKGZ — utemeljeno pričakovanje, da bodo stranke, ki prejemajo slovenske glasove, zagotovile ustrezno število izvoljenih Slovencev v deželni svet.

-ci.

nju. Tako bo kongres koroške socialistične stranke dne 19. maja 1973 dejansko odločal o tem, ali bo ta stranka v celoti popustila nesocialističnim strujam v njenih vrstah in s tem krenila v smer, ki jo je že enkrat ne samo v deželi marveč tudi v državi peljala na pot popolnega propada, ali pa bo močna in odločna dovolj, da se bo postavila tem nevarnim tendencam v bran in preprečila popolno obnovitev nebrzdane nacionalistične in nedemokratske politike meščanskega bloka v deželi.

Kakršnakoli pa že bo tozadevna odločitev najmočnejše stranke v deželi, se bo moralo tudi novo vodstvo spoprijeti z vprašanji slovenske narodnostne skupnosti in zlasti z odprtimi vprašanji člena 7 državne pogodbe, ki terjajo nujno rešitev po duhu in črki. To pomeni, da mora biti obstoj slovenske narodnostne skupnosti kot nosilke določenih narodnostnih pravic na svojem avtohtonem ozemlju v okrajih s slovenskim in mešanim prebivalstvom zaščiten proti vsem težnjam, da se ji

odvzamejo pravice in značaj kot manjšini. To velja tako za poskuse njenega eliminiranja in decimiranja potom kakršnekoli oblike ugotavljanja ali dogajanja, kakor za težnje po njeni razkropitvi potom priznavnega načela v zavedne in nezavedne člane, kakor končno tudi za vse različne poskuse zanikanja upoštevanja vredne prisotnosti našega človeka v omenjenih okrajih.

Vsaka rešitev, ki ne bi upoštevala v tem smislu duha in črke državne pogodbe, pa naj se naslanja na mnenja strokovnjakov ali na odpor nacionalistov, je nerazpravljajna in nesprejemljiva! To je ob vsej pripravljenosti za konstruktivno sodelovanje pri reševanju odprtih vprašanj potrebno poudariti, ko 18 let po podpisu državne pogodbe njeni odgovorni izvajalci še vedno razpravljajo o pojmu manjšine in o drugih pomembnih pojmi v besedilu člena 7 — in to, ko hkrati po drugi strani trdijo, da je odprto le še vprašanje dvojezičnih napisov.

Kmečki punti simbol boja za osvoboditev

V okviru letošnjih proslav ob obletnicah kmečkih uporov na Slovenskem je bilo minulo nedeljo veliko zborovanje pri Vidmu ob Ščavnici, kjer je lisočglavi množici govoril akademik dr. Bratko Kreft.

Z letošnjimi proslavami jubilejnega leta puntov se Slovenija s ponosom oddoljuje zgodovinskim dejanjem našega ljudstva, saj je v zgodovini zapisan prvi tak upor na Koroškem že leta 1578, je izjavil dr. Kreft. Sploh je govornik svoja izvajanja povezal z dogodki na Koroškem, kjer se Slovenci še danes borijo za svoje narodnostne pravice. "Najbolj žalostno je to, da jim te pravice kratijo celo pri uveljavljanju slovenskih oziroma dvojezičnih krajevnih napisov, čeprav vemo, da je to najmanj, kar lahko zahtevamo mi in naši bratje onstran meje." Puntarji, je dejal dr. Kreft, so že takrat zahtevali veliko več, saj je zgodovinsko dejstvo, da so se tudi karantanski vojvode ob njihovih ustoličenjih na Gosposvetskem polju zahvalili kmetom v slovenskem jeziku.

Akademik dr. Kreft je kronološko orisal boj slovenskega ljudstva, ki da je skozi stoletja imel izrazito obeležje razrednega boja, v katerem se je slovensko ljudstvo trdozivo borilo za svoje socialne in narodnostne pravice proti posvelni in cerkveni gospodi. Odločilni boj se je ponovil v ljudski revoluciji — tudi po zaslugi kmečkih puntov, ki so ostali v zavesti naših ljudi kot simbol njihovega boja za dokončno osvoboditev".

Kongres SPÖ

Koroška socialistična stranka bo imela 19. maja v Celovcu svoj deželni kongres, za katerega vlada veliko zanimanje v široki javnosti.

Poseben pečat "privlačnosti" daje bližnjemu kongresu vsekakor dejstvo, da bodo na zboru izvolili tudi novo vodstvo stranke. Ravno to vprašanje pa sodi trenutno med največje politične "senzacije", saj splošno govorijo o tem, da dosedanjega deželni predsednik stranke deželni glavar Sima ne bo več izvoljen.

Po porazu, ki ga je utrpela SPÖ pri občinskih volitvah, so začeli iskati grešnega kozla in so ga tudi našli: v osebi Hansa Sime in stvarno v dvojezičnih napisih. Pri tem je vsekakor značilno, da se je gonja proti Simi začela izven stranke, zlasti v tako imenovanem neodvisnem tisku, ki pa je — kakor vse kaže — v tem primeru igral le vlogo podaljšane roke za vse tiste sile v in izven SPÖ, katerim se zdi deželni glavar Sima premalo nacionalen.

V zadnjih tednih so bili zbori SPÖ po okrajih, kjer so se povsod pojavljale zahteve po novem predsedniku stranke. Navajajo tudi imena raznih bolj ali manj izglednih kandidatov, toda odločitev bo padla šele na kongresu, za katerega torej razumljivo vlada veliko zanimanje.

Sejem tujskega prometa

povezan z tradicionalno ljudsko veselico

Že petič prirejajo letos v Welsu na Zgor- njem Avstrijskem mednarodni sejem tujskega prometa, ki bo tudi tokrat povezan s tra- dicionalno ljudsko veselico. Sejem bo jutri dopoldne odprl zvezni kancler dr. Kreisky, potem pa se bodo vse do 20. maja vrstile najrazličnejše prireditve, ki bodo — tako zagotavljajo prireditelji — pritegnile okoli 400.000 domačih in tujih obiskovalcev.

V okviru sejma bodo priredili celo vrsto strokovnih razstav in podobnih prireditev. Med njimi bo zavzemal posebno mesto 1. avstrijski strokovni sejem za ureditev vele- kuhinj, ki bo povezan s strokovnim seminar- jem ob sodelovanju domačih in tujih izve- dencev. Pod naslovom „Idealna pekarna“ bo prirejena strokovna razstava avstrijskih pe- kov in slaščičarjev. Nadaljnja posebna raz- stava, ki jo obsega vsakokratni sejem tui- skega prometa, nosi ime „Vzorni hotel“. Prav tako pa bodo posebne razstave posve- čene še tehniki v gospodinjstvu ter ureditvi kopališč in kampingov.

Zelo velik poudarek bo dan folklori in ljudski kulturi. Na tem področju bo urejena posebna razstava z naslovom „Domovina Avstrija“, kjer se bodo poleg domačih av- strijskih pokrajin predstavile tudi razne sku- pine beguncev in pregnancev, torej ljudje, ki so med zadnjo vojno zapustili ali izgubili svojo staro domovino ter so se potem bolj ali manj uspešno integrirali v življenje v Av- striji, ki jim je tako postala nova domovina. V tem oziru je igral Wels posebno vlogo vloga ter velja danes za „mesto pregnan- cev“, saj doberšen del njegovega prebival- stva predstavljajo ravno pripadniki raznih begunskih skupin. Ob omenjeni razstavi bo- do te skupine predstavile obiskovalcem

predvsem narodne noše in ljudske običaje svoje stare domovine.

Sejem tujskega prometa v Welsu sodi med največje tovrstne prireditve v Avstriji ter bo tudi letos nudil bogat in vsestranski izbor vsega, kar je kakorkoli povezano s tujskim prometom. V tem oziru bo opravljal dvojno nalogo: avstrijskemu turizmu bo predstavil domačo in mednarodno ponudbo najrazlič- nejših potrebščin za ureditev turističnih pod- jetij, po drugi strani pa bo obiskovalce se- znanil z možnostmi, ki jih nudi domači in tuji turizem. Na sejmu bo sodelovalo skupno 860 podjetij, od tega 585 domačih in 275 ino-

zemskih iz 26 držav. Predvsem vzhodnoev- ropske države bodo skoraj v celoti zastopa- ne ter bodo opozorile na svoje turistične za- nimivosti.

Sejem bo — kakor že povedano — po- vezan s tradicionalno ljudsko veselico, ki bo dan za dnevno privlačevala obiskovalce z najrazličnejšimi prireditvami. Pri tem bodo nedvomno v ospredju nastopili domačih in tujih folklornih skupin, medtem ko bo v ne- deljo 13. maja doživel Wels veliko folklorno povorko, pri kateri bo sodelovalo 4500 na- rodnih noš in 25 godbenih ansamblov — to- rej pravi mednarodni ljudski praznik.

Nacionalistično zastrupljanje ozračja

meče senco tudi na nepristranost koroških sodišč

Kakor smo že poročali, je Dumpelnika zastopal kot zvezni iz- gredu izmed dvojz- niških napisov izven tega okro- ja pričakovati bolj objektivno presojo celotne kazenske za- deve — to zlasti z ozirom na dejstvo, da je državno prav- ništvo v Celovcu v določenih kazenskih zadevah, kakor npr. v kazenski zadevi 12 Vr 2621/72 celovškega deželne- ga sodišča, ukinilo postopek, čeprav so obdolženci svoja dejanja priznali in nikakor ni bilo docela preverjeno, da pri dejanjih ne gre za kazniva dejanja.

V tej zvezi je dr. Tischler tudi opozoril, da so nepo- sredno pred to obravnavo ta- ko dr. Dumpelnik kot njegov branilec in njegov zastopnik zasebnih zahtev prejeli od nepoznatih storilcev grozilna pisma, v katerih pisec ali pis- ci imenovane dolžijo zloči- nov prisilne odvedbe ter za- vratnega umora in veleiz- daje.

Sodnik je predlogom ugo- dil in glavno obravnavo pre- ložil na nedoločen čas; o predlogih pa bosta odločala deželno nadsodnišče v Gradcu in vrhovno sodišče na Dunaju.

Končno pa je dr. Tischler predlagal, da se ta kazenska zadeva delegira na sodišče izven sodnega okrožja gra-škega nadsodnišča, ker je za- radi nacionalističnih emocij v

opinionenec in kot brani- lec odvetnik dr. Janko Tisch- ler, njegove zasebne zahteve iz tega kazenskega slučaja pa je zastopal odvetnik dr. Franci Zwitter. Predno je sod- nik sploh zaslišal obdolženca, je odvetnik dr. Tischler pred- lagal, da se postopek proti dr. Dumpelniku izloči in dele- gira na okrajno sodišče v Pil- berku, kjer bi se dr. Dumpel- nik v postopku lahko poslužil svojega materinega jezika. Kazenska zadeva proti so- obdolžencu Mulleju naj se na predlog dr. Tischlerja vrne pristojnemu deželnemu sodi- šču kot preiskovalnemu sodi- šču, ker na osnovi zdravni-škega izvida obstoji resna sumnja, da gre pri dr. Dum- pelniku za težko telesno po- škodbo in ne le za lahko, za- radi katere je državno prav- ništvo predlagalo kaznovanje imenovanega soobdolženca.

Končno pa je dr. Tischler predlagal, da se ta kazenska zadeva delegira na sodišče izven sodnega okrožja gra-škega nadsodnišča, ker je za- radi nacionalističnih emocij v

POŠIROKEM SVETU

BEOGRAD. — V zvezi z nedeljsko pri-reditvijo in odkritjem plošče v pliberškem Grenzlandheimu so objavili protest tudi ju- goslovanski študentje. V sporočilu, ki so ga objavili predsedstvo Zveze študentov Jugos- lavije ter izvršna odbora skupnosti študen- tov v Ljubljani in Mariboru, je rečeno: „Ob zadnji neofašistični provokaciji v Avstriji, kjer so odkrili spominsko ploščo fašističnim zločincem, izražamo svoje ogorčenje in naj- odločnejše zahteve, da se brezpogojno končajo vsa dejanja, ki pomenijo omalova- ževanje in nacionalno diskriminacijo pri- padnikov naše manjšine na Koroškem.“ Jugoslovanski študenti so pozvali vse na- predne študente, delovne ljudi in napredno avstrijsko inteligenco, da osebno nastopijo proti temu brezumnemu početju.

LINZ. — V Mauthausenu so se tudi letos s posebno svečanostjo spomnili obletnice osvoboditve tega zloglasnega nacističnega taborišča. Svečanost, katere so se udeležile delegacije iz mnogih evropskih držav, ka- terih državljani so trpeli v dobi nacizma, je bila mogočna manifestacija mednarodne protifašistične povezanosti. V govorih je bi- lo poudarjeno, da je tudi danes treba izpol- njevati oporoško žrtev fašizma — nadalje- vati boj, kajti še vedno je dovolj pojavov, ki kažejo, da zli duh fašizma še ni mrtev. Prosvetni minister Sinowatz pa je kot za- stopnik zvezne vlade ugotovil, da fašizem nikakor ni naključje, marveč so njegove korenine v družbenem dogajanju. Dejal je, da se avstrijsko šolstvo trudi, da bi ostalo zvesto načelom protifašističnega duha; ven- dar je priznal, da prihaja pri uresničevanju teh načel tudi do nasprotovanja ter do „za- vestne in podzavestne pozabljenosti“.

RIM. — Predsednika stalnega italijansko- jugoslovanskega mešanega odbora Gianluigi Milesi in Zvonko Perišič sta imela v Rimu dvodnevne razgovore, pri katerih sta pro- učila nekatera vprašanja, ki se nanašajo na šolstvo, uporabo materinega jezika in na druge probleme kulturne razvoja italijan- ske narodnostne skupnosti v Jugoslaviji od- nosno slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Podrobneje bodo o teh vprašanjih razpravljali na 20. plenarnem zasedanju mešanega odbora, ki bo letos oktobra v Beogradu.

DUNAJ. — V dvorcu Augarten na Dunaju so minulo nedeljo slovesno odkrili spo- minsko ploščo Antonu Janši iz Breznice na Gorenjskem, ki je umrl pred 200 leti. Na Dunaju je — kakor znano — deloval Janša kot prvi učitelj čebelarstva na prvi čebelar- ski šoli na svetu. Poleg velikega števila do- mačih čebelarjev se je svečanosti udeležilo tudi okrog 300 čebelarjev iz Slovenije, prav tako pa je bil navzoč jugoslovanski velepo- slanik na Dunaju Mitja Vošnjak. Meseca avgusta bodo odkrili spominsko ploščo An- tonu Janši tudi v njegovem rojstnem kraju, kjer se bodo posebno slovesno spominjali 200-letnice smrti tega velikega pionirja če- belarstva.

WASHINGTON. — Združene države Amerike in Ljudska republika Kitajska bo- do v kratkem uredile posebne misije za zve- zo. Ameriška misija za zvezo v Pekingu bo odprta že sredi tega meseca, v kratkem pa bo potem tudi LR Kitajska odprla svojo misijo v Washingtonu. To je prvi korak za vzpostavitev rednih odnosov med obema državama.

DAR ES SALAAM. — Član vodstva af- riške stranke za neodvisnost Gvineje-Bisao Victor Maria je napovedal, da bodo že le- tos razglasili neodvisno državo na ozemlju, ki je zdaj pod nadzorstvom upornikov. Osvobodilno gibanje PAIGC ima v svojih rokah tri četrtine Gvineje, portugalska ko- lonialna vojska pa je v glavnem stisnjena v velikih mestih in utrdbah. Po razglasitvi neodvisnosti bodo ustanovili ljudsko skup- ščino, katere predstavnike so izvolili že lani na osvobojenem ozemlju.

ŽENEVA. — Ob 25. obletnici ustanovit- ve svetovne zdravstvene organizacije (WHO) je poslal jugoslovanski predsednik Tito posebno poslanico letošnjemu 26. zase- danju te organizacije v Ženevi. Predsednik Tito je v poslanici čestital svetovni zdrav- stveni organizaciji k njenemu jubileju in iz- razil pripravljenost, da bo še naprej delovala za uresničevanje človekoljubnih ciljev v ko- rist vsega človeštva. Posebej je predsednik Tito poudaril, da je svetovna zdravstvena organizacija prva opozorila človeštvo na vrsto škodljivih dejavnikov, ki ogrožajo zdravje milijonov ljudi, ter pri tem upravi- čeno zahtevala, da je treba človekovo oko- lje učinkovito in brez odlašanja zaščititi.

Jugoslovanska odlikovanja

avstrijskim predstavnikom

Jugoslovanski veleposlanik v Avstriji Mitja Vošnjak je na sedežu generalnega konzulata SFRJ v Gradcu izročil skupini avstrijskih dr- žavljanov visoka odlikovanja — red jugoslo- vanske zastave s srebrno zvezdo — s katerimi jih je predsednik SFR Jugoslavije Josip Broz Tito odlikoval za njihova dolgoletna prizade- vanja za razvoj gospodarskega sodelovanja in blagovne menjave med Avstrijo in Jugoslavijo.

Odlikovani so bili vladni svetnik v pokoji Wilhelm Scaria, dvorni svetnik koroške dežel- ne vlade v pokoji dr. Alfons Langer, vodja trgovske zbornice Štajerske dr. Karlheinz Angerer ter direktor podjetja Jugotrade dr. Norbert Kapralov.

Svečanosti ob podelitvi odlikovanj so se udeležili številni predstavniki avstrijskega in jugoslovanskega gospodarskega življenja. V imenu odlikovancev se je zahvalil Wilhelm Scaria, ki je ob tej priložnosti naglasil kot svojo poglavitno željo, da bi se sodelovanje med obema državama v bodoče še bolj razvi- jalo in poglobljalo.

Pri zadnjih občinskih volitvah na Koroškem bi bil v Pliberku moral biti izvoljen župan iz vrst socialistične stranke. Zgodilo pa se je, da so izvolili predstavnika ljudske stranke (ÖVP), kajti, ta- ko je bilo slišati iz socialističnih vrst: „Če bomo dopustili, da nas podprejo Slovenci, se ne bomo smeli več pokazati na ulici...“

Zadnje čase pišejo in govorijo avstrijski desničarji o nekakšnem „novem obdobju“, ki da prihaja, drugi pa že kar o koncu „nekega obdobja“. Seveda: obdobja samo- stojne vladavine socialistične stranke, ki je — za nas posebej pomembno — na Koroškem na oblasti ves čas po drugi vojni.

Pri tem se opirajo na konkret- ne dosežke, ki jih ni moč spregle- dati: od Linza do Železnega, od Gradca do Celovca, pa tudi na Dunaju se plete zavezništvo zo- per socialistično stranko. Poveza- va ljudske stranke s svobodnjaško — in kot smo videli ob pliber- škem primeru — tudi z nacionali- stično usmerjenimi elementi v sa- mi socialistični stranki ali pa vsaj med njenimi volivci take smeri, je prizadejala socialnim demokra- tom dokaj škodo. Ne nazadnje na Koroškem.

Deželni kongres socialistične stranke na Koroškem, ki bo 19.

maja, bo prav v znamenju teh premikov. Ni brez pomena, če je enajst od enaindvajsetih predlo- gov celovške okrajne konference SPÖ, ki je bila minuli teden, na- perjenih zoper deželnega glavarja in vodjo koroške SPÖ, Hansa Si- mo. Določeni elementi v stranki, ki so jih koroški Slovenci dobro prepoznali med lanskimi dogodki in že prej, zahtevajo njegov od- stop.

Koroška „specifika“

Razlog je v „koroški specifi-“ — tako piše eden koroških nem- škkih dnevnikov. In med drugim naveda med posebnostmi dežele tudi manjšinsko vprašanje. Tu je razlog. Ne glede na vse napake, popuščanja nacionalistom, odlaš- nje rešitev in omejevanja že uve- ljavljenega v korist manjšine, je treba povedati, da je bila prav SPÖ tista sila, ki je na Koroškem v danih okoliščinah skušala na- praviti vsaj nekaj — čeprav na-

por nikakor ni v skladu z dosežki.

Bližnji kongres koroških sociali- stov bo torej v znaku posebnosti te dežele. Ni dvoma, da imajo njene družbene sile, njeni ljudje vso pravico, da si stvari urejajo tako kot se jim zdi najbolj ustre-žno. Torej gotovo tudi pravico, da si postavljajo ali odstavljajo de- želne glavarje, zamenjujejo ali po- trjujejo stranske voditelje. Nas, sosede, ki so jim dobri odnosi, v

katere sodi tudi položaj manjšine, vedno iskreno pri srcu, to lahko zanjima samo takrat, če take ali drugačne spremembe vplivajo tu- di na to — na položaj manjšine in na naše sosedske odnose. Tisto, kar nas torej resno skrbi, ni sve- rena pravica avstrijskih sociali- stov, da kritizirajo svoje voditelje. Skrbijo nas argumenti — vsaj ti- sti, ki jih slišimo javno — za takšno kritiko. Če naj bi zame- njali deželne glavarje in sociali-

Senzacionalna TOMBOLA

z 20 GLAVNIMI DOBITKI

5 BARVNIH TELEVIZORJEV
5 STEREO GLASBENIH STUDIOV
5 AEG DOMAČIH DELAVNIC

IN NADALJNIH 600 DRAGOCENIH DOBITKOV

NEDELJA
20.
MAJ
1973

Začetek
ob 14. uri
CELOVEC
SEJMIŠČE

LJUDSKA
POMOC
CELOVEC

PRVIC
5 AUDI 80

Predstavniki nemškega nacionalizma

vedno znova javno hujskajo in grozijo

„Horuk čez Karavanke!“. To geslo je na Koroškem postalo že pravi simbol nespravljivega nemškega nacionalizma. Še več: postalo je bojni klic najhujših sovražnikov koroških Slovencev, ki ga vedno spet ponavljajo že vsa desetletja po plebiscitu, ko grozijo in zastrašujejo, ko hujskajo in pozivajo na „boj“ proti „izdajalcem domovine“; proti vsem, ki se upajo ostati zvesti svojemu slovenskemu narodu in slovenski materni govorici, proti vsakomur, ki ne soglaša z njihovim zlorabljanjem domovinskih čustev za nacionalistične protislovenske izpade.

„Horuk čez Karavanke!“. To geslo je zapisano tudi na letaku, ki so ga te dni širili neki „Traditionskämpferi“ v zvezi z nedeljsko prireditvijo v Pliберку, kjer so v tamkajšnjem Grenzlandhelmu odkrivali spominsko ploščo tistim koroškim „patriotom“, ki so izginili v burnih dneh ob koncu druge svetovne vojne.

Od napovedanih 5000 se jih je v Pliберку zbralo le pičlih 2000. Prišli so iz vseh delov dežele, heimatdienstovski plakati na njihovih vozilih so pričali, da gre spet za eno izmed izrazitih protislovenskih demonstracij, kot smo jih v zadnjem času doživljali že dovolj. Pa tudi govorniki na pliberški prireditvi — med njimi zlasti predsednik Grenzlandheima Stukovnik in predsednik Heimatdienstsa Feldner — so povsem jasno in brez vsakega olepšavanja ali prikrivanja povedali, da na Koroškem ne bo nobenega dvojezičnega napisa, dokler ne bo izvedeno ugotavljanje manjšine.

Pa se ti gospodje in njihovi zaščitniki v posameznih političnih strankah razburjajo, kadar kdo opozarja na dejstvo, da v protislovenskih in protijugoslovanskih krogih na Koroškem prihaja do izraza nacistična miselnost. Tudi zdaj se razburjajo, ker je Jugoslavija uradno protestirala proti nedeljski prireditvi v Pliберку, ki jo je namestnik sekretarja za zunanje zadeve Jakša Petrič, ko je avstrijskemu veleposlaniku dr. Alexandru Oltu izročal opozorilo jugoslovanske vlade, imenoval hudo protijugoslovansko izzivanje. Protestirajo, ker se je Jugoslavija „drznila“ v tej zvezi govoriti o neonacistični demonstraciji.

Toda kdo v svetu danes še verjame, da na Koroškem in v Avstriji ni pojavov neonacizma? Dogodki lanske jeseni okoli dvojezičnih napisov na Koroškem so namreč bolj prepričljivi in verodostojni kot še tako užaljene reakcije avstrijskih predstavnikov opozorile najširšo mednarodno javnost na nevarni razvoj in očitno neonacistično ozadje protislovenske gonje!

In tudi nedeljska prireditev v Pliберку je bila v tem oziru nedvoumno svarilo. Pokazala je, da so nacionalistični krogi odločeni še naprej torpedirati vsak poskus izvajanja manjšinskih določil državne pogodbe; pokazala je, da se ti krogi nočejo sprijazniti z dejstvom, da na Koroškem živi tudi slovenska narodnostna skupnost. Kajti takole so zapisali na že omenjenem letaku: Koroška more svobodno in v miru živeti le, če bo tukaj samo en jezik in ena misel! To je dosledno nadaljevanje genocidne grožnje, ki jo je objavil Heimatdienst ob 50-letnici plebiscita. To je odkrita napoved nadaljnjega brezobzirnega boja za dokončno iztrebljenje slo-

venskega jezika in s tem slovenskega življa na Koroškem!

Kljub temu pa se ti krogi razburjajo — in vodilni predstavniki političnega življenja jim pri tem ubogljivo sekundirajo — če kdo opozori na nacistično oz. fašistično ozadje takih pojavov. Fašizem nikakor ni naključje, ampak ima svoje korenine v družbenem razvoju, je te dni dejal prosvetni minister Sinowatz na svečanosti, ki je bila za obletnico osvoboditve v nekdanjem nacističnem taborišču Mautausen. Podobno bi lahko ugotovili tudi glede značaja in ozadja protislovenske gonje na Koroškem. Ni merodajno ime ali formalna pripadnost k nacistični organizaciji, odločilna je miselnost. O miselnosti, ki navdihuje nacionalistično hujskano in rodi genocidne grožnje, menimo da ne more biti nobenega dvoma: ta miselnost je očitno nacistična, pa naj jo še tako skrivajo pod plaščem domovinske ljubezni in naj ji še tako obežajo zastavo domovinske zvestobe.

To ljubezen in to zvestobo namreč sami postavljajo na laž s svojimi dejanji, ki so vse prej kot v korist domovini.

Prežihov rojstni kraj

se pripravlja za 80-letnico pisateljevega rojstva

Letos avgusta bo minilo osemdeset let od rojstva največjega koroškega slovenskega pisatelja Prežihovega Voranca. Ožji „Prežihov svet“, ki ga predstavlja občina Ravne na Koroškem, kamor sodi tudi pisatelj rojstni kraj Kotlje, se že zdaj pripravlja, da bi to obletnico primerno in dostojno praznoval.

Kulturna skupnost občine Ravne je že sprejela načrt proslav, izvolila poseben odbor za izvedbo obširnega programa ter zaprosila jugoslovanskega predsednika Tita, da bi prevzel pokroviteljstvo nad slovesnostmi v okviru „Prežihovega leta“. Med najvažnejšimi prireditvami, ki jih nameravajo izvesti v tem okviru, je treba omeniti predvsem naslednje: Kulturno prosvetno društvo v Črni je naštudiral Prežihovo igro „Samorastniki“, ki jo bodo pripravili tudi za predstavo na prostem: Kulturno umetniško društvo Prežihov Voranc ima v načrtu uprizoritev Prežihove igre „Pernjakovi“; poseben spored bodo imele šole na Koroškem, ki bo obsegal tekmovanja za Prežihovo bralno značko, literarne večere, izlete po Prežihovem svetu in podobno; prav tako pa bo 80-letnico Prežihovega rojstva počastilo slovensko zalo-

ništvo, predvidena je izdaja Prežihovega albuma, izšel bo literarni vodnik po Prežihovem svetu, Državna založba Slovenije pa bo v tem letu izdala še zadnji dve knjigi zbranega dela Prežihovega Voranca (ki pod uredništvom Draga Druškoviča izhaja v monumentalni zbirki slovenske klasike „Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev“); v študijski knjižnici na Ravnah bodo priredili simpozij o delu in življenju Prežihovega Voranca, simpozij bo povezan z razstavo Prežihovih del in prevodov; v novem likovnem salonu na Ravnah, ki ga bodo odprli letos jeseni, pa bo razstava „Prežih in njegov svet v likovnih delih“.

Osrednja proslava Prežihovega jubileja bo na Ravnah ali v Kotljah, kamor bodo povabili kulturne in politične delavce, ki so bili povezani z življenjem in delom pisatelja. Odbor za izvedbo tega programa se bo trudil, da bo prišlo do sodelovanja tudi z drugimi občinami, organizacijami in ustanovami, ki prav tako nameravajo praznovati 80-letnico Prežihovega Voranca. Predvsem pa se bo odbor zavzel, da bi v letošnjem „Prežihovem letu“ odkupili in obnovili Prežihov rojstni dom.

V A B I L O SLOVENSKE GIMNAZIJE V CELOVCU

Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu prirčno vabi na

šolsko akademijo

ki bo v nedeljo, dne 27. maja 1973, ob 14.30 uri v Delavski zbornici (Arbeiterkammer) v Celovcu.

Proslavili bomo 10-letnico prve mature na slovenski gimnaziji. Na sporedu bodo pevske in glasbene točke, recitacije in ljudski plesi. Svetujemo in prosimo, da si vstopnice pravočasno preskrbite v pisarni Zvezne gimnazije za Slovence.

Ravnateljstvo

Dolenjski kulturni festival

ob jubileju slovenskih kmečkih uporov

Tudi tradicionalni dolenjski kulturni festival, ki ga v Kostanjevici ob Krki prirejajo letos že osemnajstič, bo v precejšnjem delu posvečen letošnjemu jubileju slovenskih kmečkih uporov. Festival se je začel z likovno razstavo pod naslovom „Krvave kronike glas“, v prihodnjih tednih in mesecih vse tja do oktobra pa se bodo zvrstile še mnoge odrske, glasbene, likovne in druge prireditve.

V okviru letošnjih festivalskih prireditev so največ pozornosti posvetili predstavitvi likovne umetnosti. V prostorih Lamutovega likovnega salona se bodo poleg Franceta Miheliča predstavili tudi mlajši upo-

dablajoči umetniki, Dušan Tršar in Lucijan Bratuš, naivca Nagyar in Jovanovič ter Boris Kobe. Kot sklepna festivalska manifestacija pa bo v teh prostorih tretji bienale jugoslovanske otroške (pionirske) grafike, ki je tokrat posvečen 500-letnici kmečkih plovov.

Na področju odrske umetnosti se tudi letos obeta nastop vseh slovenskih poklicnih gledališč, tako da bodo obiskovalci festivala seznanjeni z najboljšimi uprizoritvami. Prav tako pa bo vrhunsko ustvarjalnost predstavil tudi glasbeni spored.

Posebna slavnost, posvečena 400-letnici hrvaško-slovenskega kmečkega upora, bo v Kostanjevici 30. junija, ko bodo odkrili lesen kip Matije Gubca, delo akademskega kiparja in slikarja Toneta Kralja. Kulturni spored na tej prireditvi bosta poleg Partizanskega pevskega zbora izvajala še znana folklorna ansambla „Lado“ iz Zagreba ter „Tone Marolt“ iz Ljubljane.

Srečanje književnikov

V dneh od 15. do 19. maja bo v Portorožu 6. mednarodno srečanje pisateljev, ki ga prireja Društvo slovenskih pisateljev in slovenski center PEN-kluba.

Med drugim bodo na srečanju obravnavali temo „Pisateljevo izrazno sredstvo: ali samo materinščina ali več jezikov“.

Srečanja se bodo udeležili tudi predstavniki Zveze koroških pisateljev, ki so jih povabili ob nedavnem obisku pri Društvu slovenskih pisateljev v Ljubljani. Med koroškimi udeleženci bo tudi naš pesnik Andrej Kokot.

STONE SVETINA

176

UKANA

DRUGA KNJIGA

„Penc, prosim te, da napraviš vse, kar se da. Rad imam tega fanta. Zasluži, da poskrbimo zanj.“

Potem se je Novljan poslovil. Zunaj ga je zajel val hladnega zraka. V vetru je drhtelo drevje, z visokega, temnega neba pa so padale kaplje. Zavihal je ovrtnik in se napotil v noč. Pismo ga je ganilo, fantova usoda ga je prevzela. Kako nemočni smo v igri slučajev, je pomislil.

Pri obveščevalcih pa je še dolgo brlela luč. Menili so se, kako bi prodrli v mesto in mimo nemških straž ter rešili tvariša smrti. Zavedali so se, da se je treba podvzati.

12

Dnevi, ki jih je major Wolf preživel pod mikroskopom berlinske inšpekcije, so raztrgali njegove živce. Bilo mu je, kot bi bil ves čas pod topovskim ognjem. Imel je dovolj časa in priložnosti spoznati čeljusti miselnega sistema kapetana von Graffa, ki zanesljivo uniči vsakogar, ki ni dovolj prevejan, trdoživ ter pripravljen na napad, če nima posebne sreče in dobrih zvez.

Nekaj dni sta inšpektorja prekladala kopice gradiva, zasliševala Wolfove ljudi, se razgovarjala in pripravljala. Njemu pa je bilo naročeno, naj preišče, kdo bi bil lahko podtaknil na poveljstvo mino. Seveda je bilo vse njegovo prizadevanje jalovo. Od skupine zapornikov, ki so pospravljali ruševine, so štirje ušli, zato ni mogel drugače kakor vrniti vanjo enega svojih ljudi, saj mu je agentov manjkalo na vseh koncih.

Prvikrat se je zgodilo, da zaradi podtaknjene mine niso reagirali maščevalno. Inšpektorja sta hotela imeti mir. Bala sta se za svoji zadnjici, zato nista hotela zaostriiti že tako napetega vzdušja, ker sicer ne bi imela ničesar od lepih poletnih dni v idiličnem kraju. Tu ju ni motilo nič drugega kot brnenje angleških letal, ki ju je hkrati spominjalo na to, da se bo treba kmalu vrniti v berlinski pek. Wolf je doumel njune težnje, da bi njegov primer zamotali do takšne mere, da bi bilo njuno čim daljše zadrževanje opravičljivo. Sicer res ni bila preprosta reč obtožiti izredno bistriga obveščevalca, za katerim je stal poveljnik okrožja.

Kakšnih sto talcev, ki so jih bili odbrali za ustrele, so zaradi „ljubega miru“ poslali umreti v eno izmed koncentracijskih taborišč.

Ko sta se inšpektorja naspala, okopala v jezeru, našla zrakera in oborožila s sredstvi za napad, sta ga nekega večera poklicala na razgovor. Obsedeli so v njegovi sobi, sami, brez prič, pri zaprtih oknih. Razgovor je vodil polkovnik.

Počahal se je po visoki pritrženi glavi in začel:

„Gospod major, nocoj vam bova razložila namen najinega obiska. Da vam bo jasno: poslal naju je šef varnostnega urada. Visoko vas ceni. Ni mu ljubo, da vas moramo — zaradi prijavi, ki prihajajo k nam — vzeti v pretes. Midva želiva, da bi nama dokazali svojo neoporečnost in razložili motive svojih dvomljivih ravnanj. Dobro veste, da mi ne zaupamo nikomur. Naš človek, na katerega pade sum, ni več naš, dokler ne spere s sebe tega suma.“

Ko je polkovnik končal svoj uvod, se je major Wolf skušal sproščeno smehljati.

„Prav vesel sem vas, čeprav se presenečen sprašujem, od kod vse te podle laži, saj sem že pred letom dni dokazoval in dokazal svojo zvestobo naši stvari. Tisti, ki dvomijo o meni, ne razumejo kombinatorike daljnosežnega igravanja nasprotnika z njegovo lastno taktiko. Vem, da sem se nekaterim zameril. Pravijo, da sem sam vase zaprl, grob in nezaupljiv tudi do svojih; da se izogibam družbe,

da zahtevam absolutno pokorščino in ubijajoče. Irdo delo ter osebno tveganje; da preziram nižje in višje od sebe, da sem individualist, zaljubljen sam vase in užaljen, ker imam prenizek čin in položaj; da zlorabljam službeni položaj za osebne namene in tako dalje. Celo uro bi vam lahko našteval, gospoda, kaj vse mislijo ljudje o meni in govorijo, ker me ne poznajo in ker se mi ne morejo približati. Res sem že po naravi nezaupljiv. Tega so nas vedno učili. Zato sem držal v strogi tajnosti vse svoje načrte in celo razloge svojih dejanj. To je nož z dvojno ostrino. Žel sem uspehe, hkrati pa sem si nakopal slabe posledice.“

„Dobro,“ je dejal inšpektor. „Vojak in policaj ste. Veseli me, da te stvari razumeš, kar bo najin posel močno olajšalo. Ne slepomišim rad. Zato vam bom kar naravnost povedal, kaj ljudem ni všeč in kaj jim je sumljivo.“

Vedno znova načenjajo problem vaše preteklosti in v zvezi z njo tudi dejstvo, da še zdaj niste član stranke, za kar pa se niti malo ne prizadevate. Vaš najhujši greh je, da podcenjujete gibanje, katerega jedro, hrbtenica, mozeg in srce je stranka. Verjetno prav iz te napake izvirajo vse druge.“

„Svoje preteklosti vam ne bi rad znova razlagal, ker je opisana v mojem dosjeju in ste jo verjetno prebrali. Lahko bi dodal kakšno poljubno pravljico, ki bi si jo vi poljubno tolmačili. Kar je dobro, lahko vzamete za zlo, in kar je zlo, za dobro. Nisem sam kriv, če sem služil pri šefih, ki sem jih prekašal s pametjo. Nekaj jim je moralo ostati, da so bili lahko večji. Niso me vzeli v stranko in niso mi dali činov. Ker pa se ne borim ne za eno ne za drugo, temveč samo za veliko Nemčijo, so mi morda napravili prej uslugo kakor kazni. Vrednost človeka sodimo po delih, ne po besedah. Besede so veter, ki ne podere sovražnika. Če se ne bi jaz sam — zavoljo želje po tveganju — udeleževal operativnih podvigov, ne bi bilo uspehov, pa tudi sumničli me ne bi.“

Polkovnik mu je vrgel namizo šop papirjev in zmagovalno dejal: „Kaj pravite na to? Tu so dokumenti, da ste

Pevski zbor SPD „Edinost“ iz Škofič gostoval v Bovcu in Tolminu

Pevski zbor Slovenskega prosvetnega društva „Edinost“ v Škofičah je minulo soboto in nedeljo gostoval s samostojnima koncertoma v Bovcu in v Tolminu, kamor so ga povabile tamošnje kulturne organizacije. Škofiški pevski zbor je bil s tem povabilom zelo počaščen, saj je kot prvi koroški pevski zbor gostoval v teh lepih krajih ob Soči. S tem pa je imel zbor tudi nalogo, da koroško narodno pesem dostojno predstavi, kar je vsekakor izpolnil.

Zborovodja Tone Umek je zaradi bolehanja na očeh poklical na pomoč Folteja Pavliča, ki je z zborom naštudiral ustrezen spored pesmi. Tako so se v soboto popoldne podali na pot proti Trbižu in od tam čez prelaz Predil v Bovec, kjer so imeli prvi nastop. Tam so jih pričakovali predstavniki kulturnih organizacij občine Tolmin ter krajevne skupnosti Bovec.

Kinodvorana v Bovcu je bila zasedena do zadnjega kotička, kar je hkrati bil dokaz, kako se Slovenci v matični domovini zanimajo za kulturno delo koroških Slovencev.

To je v svojih pozdravnih besedah poudaril tudi Hinko Uršič, ki je spregovoril v imenu gostiteljev v Bovcu. Med drugim je dejal, da si Jugoslavija močno prizadeva, da bi meje ne bile ločnice med narodi, ampak most med njimi. V imenu gostov je spregovoril predsednik SPD „Edinost“ v Škofičah Herman Jäger in se v imenu zbora zahvalil za prisrčen sprejem. Povedal je, da zbor deluje v enem izmed najbolj izpostavljenih krajev na Koroškem, kjer je nemški pritisk najbolj močan in je zato njihovo delo v prvi vrsti boj za ohranitev slovenske besede.

Pod vodstvom Folteja Pavliča je zbor dovršeno in ubrano odpel ves spored koroških narodnih pesmi, za kar je bil nagrajen z burnim aplavzom. Posamezne točke je napovedoval tajnik SPD „Edinost“ Kori Pörtsch, ki je s svojim veseljem nastopom takoj pridobil simpatije publike. Med odmori pa je pesnik Andrej Kokot bral nekaj svojih pesmi, ki jih je posvetil borbi za obstoj slovenskega življa na Koroškem. Tako je gostovanje škofiških pevcev v Bovcu in potem še v Tolminu bilo lepo doživetje tako za goste, kakor tudi za tamošnje prebivalstvo.

V nedeljo so, kot že omenjeno, pevci iz Škofič nastopili v kinodvorani v Tolminu. Pred tem pa so obiskali rojstno hišo goriškega slavčka Simona Gregorčiča v Vrsnem. Tudi v Tolminu je zbor uspešno nastopil. Tam jih je pozdravil predsednik občinske kulturne skupnosti Ivan Jermol, ki je koroškim Slovincem zagotovil solidarnost v njihovi borbi za obstoj in naglasil, da prav Primorci z nami najbolj čutijo, saj so v preteklosti sami občutili pritisk poljučevanja. Na obeh priležnostih se je v imenu gostov zahvalil tajnik SPZ Andrej Kokot in ob tej priložnosti predstavnikom izročil spominska darila. Posebna zahvala velja Janku Filiju, ki je goste iz Škofič spremljal med njihovim gostovanjem.

Ob zaključku je treba škofiškimi pevci izreči posebno priznanje za trud, ki so ga vložili v priprave za to gostovanje. Prepričani smo, da se bodo v kratkem predstavili še doma, kjer bodo pozdravili tudi pevce-goste iz Bovca.

Slovensko prosvetno društvo „Vinko Poljanec“ v Škocijanu vabi na uprizoritev komedije

VDIVA ROŠLINKA

v soboto 12. maja 1973 ob 20. uri v farni dvorani v Škocijanu.

Gostuje Igralska skupina PD z Jezerskega. Številni nastopi te igralske skupine v naših krajih pričajo, da bo predstava kvalitetna in pestra. Ljubitelji odrske umetnosti ter zdravega humorja prisrčno vabljeni!

O d b o r

Sele

Novo izvoljeni občinski odbor selske občine je pred kratkim pod predsedstvom župana Hermana Velika imel svojo prvo sejo po volitvah.

Najprej so obravnavali računski presežek za leto 1972, ki znaša 114.800 šilingov. Vključili ga bodo v redni proračun za leto 1973 in to za kritje njegovega primanjkljaja. Dohodki rednega letnega proračuna bodo znašali skupno 1.014.700 šilingov, medtem ko bodo izdatki dosegli 1.032.500 šilingov. Tako bo letošnji primanjkljaj znašal le še 17.800 šilingov, katerega bodo pokrili z dohodki oziroma dotacijami iz zveznih sredstev, ki jih upravičeno pričakujejo.

Na dnevnem redu je bila tudi

ponovna potrditev krajevnega komandanta požarne bramborice za Sele-Frajbah Tomaža Wassnerja ter krajevnega komandanta Sele-Fara Tomaža Ogrisa, kakor tudi imenovanje slednjega za komandanta občinske požarne bramborice. Obe obravnavani točki je občinski odbor sklenil soglasno. Predvideno volitev odbora za tujski promet in kulturo pa so morali preložiti, ker Volilna skupnost ni sprejela mesta predsednika, ki ji pripada po volilnem razmerju, marveč je stavila pogoje, do katerih vendar nima pravice.

Po splošnem razgovoru o raznih drugih problemih je občinski odbor zaključil svojo prvo delovno sejo.

Slovensko prosvetno društvo Radiše vabi na

MATERINSKO PROSLAVO

ki bo v nedeljo 13. maja ob 15. uri v dvorani pri cerkvi na Radišah.

V prvem delu bodo domači pevci zapeli nekaj za materinski dan primernih pesmi, domača učiteljica pa bo nastopila s šolskimi otroci. Drugi del sporeda bo izvajal pevski zbor „Angel Besednjak“ iz Maribora, ki bo ta dan gostoval na Radišah. Vabimo posebno naše matere, pa tudi druge od blizu in daleč, da se udeležijo naše materinske proslave.

O d b o r

SPD „Danica“ v Št. Vidu v Podjuni vabi na predstavo Goldonijeve veseloirge

SLUGA DVEH GOSPODOV

v nedeljo 13. maja ob 20. uri pri Voglu v Št. Primožu. Gostuje farna mladina iz Železne Kaple. Prisrčno vabljeni!

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

vabi na predstavo slovenskega mladinskega barvnega filma

SREČNO KEKEC

v soboto 12. maja ob 20. uri v kinodvorani na Bistrici v Rožu;

Film SREČNO KEKEC je posnela Viba-Film v Ljubljani po istoimenski povesti pisatelja Josipa Vandota.

Poleg filma SREČNO KEKEC bo predvajan še kratek film POR-TRET MENIHA, ki prikazuje življenje in delo v znanem samostanu Pleterje na Dolenjskem.

Ljubitelji slovenske filmske umetnosti, še posebno mladina, prisrčno vabljeni!

Nekaj novic iz Bilčovsa

V soboto 28. aprila smo imeli v Bilčovsu prvo birmo in vizitacijo naše župnije v letošnjem letu. Sprejem prevzvišenega škofa je bil ob 9. uri dopoldne pred župniščem, kjer je mešani zbor pod vodstvom Kapusa Valentina zapel škofu slovensko pozdravno pesem, nakar je župnik Kasl imel slovenski in nemški pozdravni nagovor. Nato sta nastopila deklacija in fant s slovensko in nemško deklamacijo. Sledil je pozdrav župana v slovenskem in nemškem jeziku ter nemški pozdrav tukajšnjega ravnatelja ljudske šole. Ob koncu pozdravne slovesnosti pa so škofa pozdravili zastopniki župniškega delovnega odbora in cerkveni ključarji slovensko ter mladina slovensko in nemško.

Po škofovi zahvali za pozdrave se je zbrana množica podala v župnijsko cerkev, kjer je prevzvišeni maševal v slovenskem jeziku, domači mešani zbor pa je odlično pel na koru. Skupno je bilo birmanih 75 otrok. Po cerkvenem opraviilu je škof poslušal poročila posameznih odborov in se zelo pohvalno izrazil o verskem položaju župnije in dal priznanje našemu župniku za dušnopastirsko delovanje. Dan birmo je bil kljub delavniku verski praznik župnije.

Naslednji dan v nedeljo pa so nas obiskali igralci Slovenskega prosvetnega društva „Danica“ iz podjunskega Št. Vida ter uprizorili pri Miklavžu v Bilčovsu zabavno igrano „Stari grehi“. Isti dan je tudi svetovni popotnik Zalete imel predavanje s slikami iz daljne Avstralije. Mislili smo da bo zaradi tega obisk igre slabši, vendar temu ni bilo tako. Naše občinstvo ima še v dobrem spominu zadnji zelo posrečeni obisk Šentvidčanov z igrano „Zamet“, zato je bil obisk tudi tokrat nadvse razveseljujoč. Polna dvorana ter zadovoljni in nasmejeni gledalci so z velikim zanimanjem sledili vsem dejanjem. Dolgo-

trajni aplavz je pričal, da so igralci svoje vloge izvrstno obvladali. Gostom iz Št. Vida se prav lepo zahvalimo za obisk z željo, da nas še obiščejo.

Na kratko pa poročamo še o porokah v našem kraju: Minulo soboto sta se v tukajšnji cerkvi poročila nevesta Jerica Peševa, doma iz Madeonije blizu grške meje, ter ženina Ludvik Möslacher iz Pograda v občini Bilčovs. Poročno slavo je bilo pri Miklavžu v Bilčovsu. Spoznala sta se pri zaposlitvi v Švici. Kljub razdalji, ki ju je ločila, sta se znašli obe srci in upamo, k trajni ljubezni. — Na Potoku v občini Bilčovs je na prijaznem hribu zrasla Trudi Lausegger, katero si je Karl Heinz Haslacher, poštni uradnik iz Pokrč, izvolil za svojo ženo. Naj se izpolni naša želja, da bi bila srečna. — Ana Maierhofer, p. d. Muškovnikova, je kuharica, zato si jo je izvolil za svojo družico Janez Ferk, hotelir ob Klopinskem jezeru. Obema želimo veliko sreče in mnogo let. Nevesti se zahvaljujemo za zvesto sodelovanje v našem društvu kot pevka in igralka. — Pri Kristofu v Kajzarah je doma hčerka Travi Maierhofer, po poklicu učiteljica. Za njo se je vnelo srce Uršič Lorenca, izdelovalca orodja v Podlublju, tako da bo že ta mesec vesela poroka. Ze v naprej jima želimo zdravja in zadovoljstva v zakonu. — Pred nedavnim se je poročila Antonija Jesenko, p. d. Mažijeva na Potoku, z ženinom Egger Augustom, doma iz borovelske občine. Nevesta je prodajalka v trgovini Jankota Ogrisa in je že iz časa obiska ljudske šole sodelovala v našem SPD „Bilka“ kot igralka in tudi pevka. Za vse njeno kulturnoprosvetno udejstvovanje se ji lepo zahvaljujemo in upamo, da ji bo v njenem zakonskem in tudi splošnem življenju v korist in pomoč pri številnih bojih življenja. Želimo mnogo srečnih dni.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

prekoračili mejo službenih pooblastil in napravili usluge nasprotniku!

Wolf je preletel list za listom. Bila so partizanska, vojskova poročila, ki so se nanašala nanj — agenta s šifro 111 na zvezi s pokrajinskim vodstvom odpora.

„Skepanje po teh podatkih so posledica dvojnega tira naše službe. Ali sem jaz ustvaril sistem, da levica ne ve, kaj dela desnica? Proučimo samo en primer:

Dolžite me, da sem izdal oziroma obveščal posameznike o naših nameranih aretacijah. Priznam. Mnogim nasprotnikom sem sporočil, da jih bodo prišli iskat. Zdaj vam bom povedal, zakaj sem to storil — v obremenilnem gradivu je to namenoma zamolčano.

V nekem mestu smo odkrili del organizacije odpora in jo proučevali nekaj mesecev; hkrati smo imeli na muhi partizansko enoto na listem območju. Počakali smo, da se je partizanski bataljon ustavil v gorah nad mestom. Potem sem prek svoje agentke sporočil v mesto, da bo naslednji dan gestapo aretirati aktiviste odpora. Še isto noč so vsi ušli v gozdove: tisti, ki smo vedeli zanje, zraven pa še več takšnih, o katerih niti nismo, kaj so. Z njimi vred so pobegnili tudi fantje, ki smo jih nameravali mobilizirati in jim ni bilo prav nič do tega, da bi padli na vzhodni fronti. Povsem razumljivo, da je tisti, ki je vodil aretacije v mestu, pobesnel, ko se je moral vrniti praznih rok. Tudi policija, ki je obkolila mesto, je preklinjala, ker je zaman zmrzovala. Zdaj pa bom nadaljeval tam, kjer se vaše obtožbe nehalo.

V gozdovih blizu mesta so se ob bataljonu zbrali vsi, ki so pobegnili iz mesta. Ker so bili neoboroženi, so spremljeni gibljivo enoto v negibljivo. Ko so moji agenti opravili svoje, je po zbrani raji udaril general s svojo policijo ter uničil pomemben partizanski bataljon s pobeglimi vred. Ali ni to primer ustvarjalnega predvidevanja? Tako nekako žrtvuje pri šahu kmeta, da dobi kraljico. Če ne verjameste mojim navedbam, prosim, pokličite generala — v vse te kombinacije sva zapletena samo midva. Večkrat sem učil naše, tudi tiste, ki me zdaj obremenjujejo, da je bolje,

če ne veš nič, kot pa če poznaš veliko stvari le na pol. Bolje je, če ostaneš bedak na svojo roko, kot pod tujimi vplivi navidezen pametnjak.

Inšpektorja sta se spogledala. Vodja je zaostрил glas: „Nama ni do vaših globokoumnosti. Sem sva poslana zato, da ugotavlja gola dejstva. Zapisala bova, kar boste povedali, in zaslišala tudi generala.“

„To me zelo veseli. Naš pogovor je nesmiseln, a za vse, česar me tu obtožujete, se obrnite na generala.“ Wolf je prelistal papirje in jih ravnodušno vrnil polkovniku.

Preden so končali, mu je polkovnik rekel: „Imamo tudi prijave, da ste izpustili nekaj težkih rib pod firmo agenture. Sumijo, da ste sprejemali odkupnine.“ „Hvala vam, gospod inšpektor. Te vesti so zame uspalna tableta. Zdaj, ko smo končali službeni del, bi vam povedal nekaj privatno: Ali ste morda razmišljali o tem, kdo stoji za vso to gonjo proti meni in kaj ima za bregom? Zakaj sem tarča prav sedaj, ko čakamo na invazijo in ko sovražnik ne spi, temveč dela s polno paro?“

Polkovnik je nagrbnil čelo in jezno odvrnil: „To ni naša naloga.“ „Prav zato sem vas opozoril. Zelo vas bom vesel, kadar boste prišli s to nalogo. In trdno sem prepričan, da boste prišli.“

Wolf je spoznal, da sta inšpektorja stara premetenca, ki dobro veda, od kod se cedijo sline milosti in čigava šopa je trenutno najmočnejša.

Naslednji dan je prispel Luks. Wolf se ga je razveselil kot gospodar pobeglega psa. Neštetokrat ga je preklinjal, ker se je bil potuhnil, in mislil je že, da je odpovedal. Po Hrastovi smrti se je bil tako razjezil nanj, da ga je že hotel razkrinkati, ker je sumil, da jih je izdal in da gre z novimi gospodarji v boj proti starim. Luks ga je v telefonskem stilu obvestil o razbiti brigadi na Rdečem robu in mu sporočil pozdrave stotnika Knieckaja ter vest o Teichnerjevi smrti.

Wolf je bil precej boljše volje. Njegovim ciljem je ustrezalo, da je bil Luks za nekaj časa speči agent z dolo-

čeno nalogo. Kot sta se bila domenila, je Luks navdušeno pripovedoval na poveljstvu obema inšpektorjema potankosti o tej izjemno premišljeni kombinaciji.

Majar je blažen poslušal in opeval stotnika Knieckaja. Njihov razgovor se je spremenil. Proučili so taktiko zadnjih dveh let, po kateri so bili vsi nemški vojaški uspehi rezultat obveščevalnih potez, ki jim je botroval Wolf. Se preden je Luks izčrpal fantazijo o spopadu v skalah, se je Wolf razvnel:

„To moramo takoj poročati generalu.“ Odvlekel ga je v pisarno. Sam je narekoval obširno poročilo o nepredvideni zmagi.

Tudi Luks je bil že na seznamu tistih, ki so tičali kot nepomembni v kartotekah — zdaj pa je bil Wolfu rešilna bilka v krizi.

Wolf je zmagoslavno prešel v napad.

„Poglejte, gospodje, kako kratkoviden kabinetski analitik zavira moje in generalove kombinacije. Poskusite se vživeti v razmere, v katerih delajo moji ljudje. Dan in noč so v nevarnosti. Težavne možnosti zvez, sumničenja, nenehni pohodi... Kaj vse mora premagati, kdor hoče uspeti! Žalostno je, da mnogi lastne napake pripisujejo drugim...“

Ugotavljate tudi, da imam preveč denarja. To ugotavljajo tisti, ki prirejajo drage zabave s sumljivimi ženskami na sumljiv račun. Vedno sem nasprotoval temu nezdravemu izživljanju v neandertalski družini. Kje je vojaška vrlina — skromnost? Vprašam vas, kako naj bi ljudje, ki ne znajo urejati sebe, urejali druge? Sumljivim ljudem je vse sumljivo.“

Polkovnik je bil nevoljen.

„Nikar ne predavajte. Zdaj se spreminjate iz obtoženca v tožnika. To je zelo predrzno, gospod majar, dokler ne veste, česa vas še dolžijo.“

Wolf se ni pustil oplasiti. Užaljeno je dejal:

„Napadeni ima pravico braniti se. Ne maram biti žrtveni kozel za sumljive cilje sumljivih nasprotnikov. Trdno stojim na tleh. Za vse, kar sem napravil, imam opravičilo.“

KPD Globasnica zaključila proslave 70-letnice obstoja

Kakor smo že poročali, je minuli teden Katoliško prosvetno društvo v Globasnici pod naslovom tedenski kulturni festival praznovalo 70-letnico obstoja. Pregled posameznih prireditev, ki jih je društvo posvetilo temu jubileju, smo objavili v zadnji številki našega lista. Zaključna slovesnost je bila minulo nedeljo. Začeli so jo z odkriljem spomenika Francu Ledru-Lisičaku; spomenik je delo akademske kiparke Alenke Eržen Šuštaršič. Popoldne pa je bila slavnostna akademija, pri kateri so poleg zbora jubilejnega društva sodelovali še zbori okoliških društev, godba na pihala iz Gorij pri Bledu, recitacijska skupina Delavske univerze iz Radovljice ter moški pevski zbor iz Pluja. Večer so zaključili s plesno zabavo.

Galicija

Volitve županov so pri kraju. Pričani smo bili, da bo sedaj tudi konec predvolilne histerije in da bo življenje spet potekalo tako, kakor to najbolj koristi prebivalstvu občine. Na žalost pa so dejstva drugačna, kakor kaže primer naše občine.

Pred volitvami je bilo jasno, kdo vlada v občini, kajti SPO je imela absolutno večino. Sedaj so se socialisti razcepili, iz njihovih vrst je izšla nemško nacionalistična Heimatliste, ki ji je uspelo dobiti 1 mandat. Slovenci, ki so tokrat spet samostojno kandidirali, so s svojim mandatom prišli v položaj „jezička na tehtnici“. Zato je razumljivo, da sta začeli obe veliki stranki snubiti na samostojni listi izvoljenega slovenskega mandatarja — le nuditi nista hoteli ničesar.

Socialistični zastopniki so pri pogajanjih (pod vodstvom župana Kraigerja in okrajnega tajnika Tratterja) ponudili slovenskemu mandatarju Uranku, pd. Kavhu, mesto predsednika nadzornega odbora in uresničitev teženj slovenske frakcije v občini. Vendar tedaj ni prišlo do zaključka pogajanj, ker je slovenski odbornik zahteval mesto podžupana.

Na prvi seji novega občinskega odbora ni prišlo do volitev župana, ker je OVP zapustila sejno dvorano. Na drugi seji pa je slovenski odbornik že pri prvem glasovanju oddal svoj glas za socialističnega župana in ga tako pomagal izvoliti, medtem ko se je zastopnik Heimatliste glasovanja vzdržal. Tako bi bilo pričakovati, da bo SPO izpolnila, kar je prvotno ponujala slovenskemu odborniku, zlasti

Ena izmed posebno zanimivih prireditev tedenskega kulturnega festivala je bila brez dvoma diskusija o kulturnem delu koroških Slovencev. Vsaj naslov je bil obetaven in tudi imena diskutantov so privabila številno občinstvo. Tako sta uvodoma najprej spregovorila predsednika obeh osrednjih političnih organizacij dr. Joško Tischler in dr. Franci Zwitter, za tem pa še predsednika obeh kulturnih organizacij Lovro Kaselj in Hanzej Weiss. Čeprav so uvodni govorniki, zlasti dr. Franci Zwitter, podali pregled kulturne dejavnosti koroških Slovencev v preteklosti in nazkazali možnosti tega razvoja v naprej, vodstvu diskusije ni uspelo, da bi debata tekla v tem smislu naprej. Deloma je precej zvonela v politično prerokanje, pri katerem

ker je le-ta županu ponovno in zadnjič še nekaj minut pred odločilnim glasovanjem sporočil, da bo glasoval za socialističnega kandidata. Dejansko pa se je SPO mimo Slovencev razgovarjala tudi s predstavnikom Heimatliste ter mu obljubila isto kot Slovincem — le z razliko, da je tukaj obljubo tudi držala: predsednik nadzornega odbora je postal Sternitz od Heimatliste, Jožeta Uranka pa v tem odboru sploh ni.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu in naši najmlajši ljubljenski mater vabijo na

PROSLAVO MATERINSKEGA DNEVA

v nedeljo 13. maja 1973 ob 20. uri pri Miklavžu v Bilčovsu. Po svojih mladih močeh vam bodo prav iz srca voščili z recitacijami, igrkami, petjem ter plesom. Veseli bodo vašega obiska, torej pridite v čimvečjem številu, da tako izrazimo priznanje in spoštovanje našim mamicam. Nastopa tudi pevski zbor „Bilka“ pod vodstvom Valentina Kapusa. Prav prisrčno vabljeni.

Odbor

je žal prišlo tudi do nekvalificiranih napadov proti našemu listu.

Kljub temu pa ne moremo mimo nekaterih dobrih diskusijskih prispevkov, ki so zadeli v jedro naše kulturne problematike, to je skrb za vzgojo naših najmlajših, kar je pravi pogoj za naš bodoči kulturni in narodni razvoj sploh. Upravičeno je bilo mnenje, da bi koroški Slovenci morali dobiti svoj prostor tudi v avstrijski televiziji ter v radiu, kjer bi lahko svobodno izražali svoje mnenje, kakor imajo to možnost politične stranke in razne ustanove v takozvanih „Belangsendung“. Potreba po znanstvenem inštitutu in po slovenskem kulturnem domu v Celovcu je tudi na tem večeru prišla do izraza. Sicer pa je nekatere udeležence „skrbelo“, zakaj koroški Slovenci še vedno nimajo enotne kulturne in politične organizacije. Na to vprašanje je odgovoril Lovro Kaselj, da v današnji pluralistični družbi to sploh ne bi smelo biti problem, medtem ko je dr. Franci Zwitter dejal, da je sodelovanje med osrednjimi organizacijami bolj tesno kot med društvi in posamezniki na podeželju in da taka vprašanja zastavlja jo zlasti tisti, ki iščejo opravičilo za svojo lastno nedelavnost.

Šmerče - Ljubljana

Ob koncu minulega meseca je v Ljubljani umrl naš koroški rojak dr. Josip Hebein, univerzitetni profesor — radiolog v pokopu. Na lastno željo je bil prepeljan iz Ljubljane v svoj rojstni kraj Mišlece v Ziljsko dolino, kjer so ga položili k večnemu počitku na pokopališče v Šmerčah.

Dr. Josip Hebein je bil rojen leta 1891 v Mišlecah pri Šmerčah v Ziljski dolini. Rastel je v narodno zavodni družini. Gimnazijo je obiskoval v Celovcu, kjer je leta 1911 maturiral. Svoje študije je nadaljeval na medicinski fakulteti na Dunaju in pozneje na češki medicinski fakulteti v Karlove, kjer je promoviral za doktorja vsega zdravstva.

V prvi svetovni vojni je bil ujet v Rusiji. Po oktobrski revoluciji se je kot dobrovoljec preko Sibirije, Singapura in Egipta vrnil na solunsko fronto, kjer je bil imenovan za polkovnega zdravnika. Po dve in pol letnem službovanju v Srbiji je leta 1923 nastopil zdravniško službo v splošni bolnišnici v Ljubljani, kjer se je v raznih študijah pri prominentnih

Pred nedavnim je Kulturno umetniško društvo „Valentin Kokalj“ z Visokega nad Kranjem priredilo za svoje člane in za mlado folklorno skupino iz Preddvora izlet na Koroško. V okvir izleta so vključili tudi obisk znanega koroškega skladatelja Pavleta Kernjaka na Trebinji, katerega je večina izletnikov poznala samo po njegovih skladbah in zato razumljiva želja, da ga tudi osebno spoznajo in pozdravijo, kar se je tudi zgodilo.

Izlet, ki so ga prireditelji temeljito pripravili, se je odvijal pod geslom „Po Prešernovih stopinjah“. Izletniki so se na vožnji po Koroški ustavili najprej v Možberku severno od Vrbskega jezera, kjer je pesnik Prešeren skupno s Slomškom leta 1832 obiskal tamošnjega župnika, slovenskega pesnika in jezikoslovca Urbana Jarnika. V možberški cerkvi je šest let kasneje imel Slomšek znamenito pridigo „o dolžnosti svoj materin jezik spoštovati“. Iz Možberka so izletniki po krajši vožnji dosegli čudovito Osojsko jezero in se ustavili v znamenitih Osojah, kjer je pokopan poljski kralj Boleslav (1058—1084), znan po Aškerčevi baladi „Mutek osojski“. Na pokopališču v Št. Rupertu so izletniki počastili spomin na Prešernovo mater, ki je bila tam pokopana.

profesorjih specializiral za rentgenologijo.

Po osvoboditvi je bil leta 1945 imenovan za profesorja na medicinski fakulteti v Ljubljani. Razen tega je prevzel še vrsto znanstvenih funkcij. Dr. Josip Hebein je spisal tudi številne znanstvene in strokovne publikacije iz področja rentgenologije in splošnega zdravstva. Sodeloval je tudi na mnogih mednarodnih zdravniških kongresih, kjer je imel strokovne referate in si tako v mednarodnem zdravniškem svetu pridobil in osvojil ugled in priznanje.

Vse njegovo življenje ga je vezala velika ljubezen s Koroško, saj je do zadnjega budno in z ljubeznijo spremljal borbo svojih rojakov koroških Slovencev za obstoj na svoji zemlji. Njegova goreča želja, da bi bil pokopan v rojstnem kraju, se mu je izpolnila, tako da zdaj truplo njegovo v zemlji domači leži.

Dr. Josipa Hebeina bomo ohranili v hvalnem spominu, svojem pa izrekamo naše iskreno sožalje.

Ob grobu so pevci in folkloristi zapeli in prižgali mnogo sveč.

Od tam pa so se pripeljali na Trebinjo, prijazno vasico ob Dravi, kjer je dom slovenskega skladatelja Pavla Kernjaka, čigar pesmi so znane po celem svetu. Za večino je bilo to srečanje pravo doživetje, saj so ga končno le spoznali in imeli v svoji sredi. Mladi folkloristi so tudi zaplesali, nato pa vsi skupno s Kernjakom in njegovimi vnuki zapeli pesem „Rož, Podjuna, Zila“. Tudi vaščani, ki so slišali in videli v lepe gorenjske noše oblečene pevce, so bili navdušeni. Najbolj srečen pa je bil brez dvoma skladatelj sam, saj je njegova izjava, da kaj takšnega še ni doživel, to prepričljivo potrdila. Sicer pa pri Kernjaku na Trebinji takšni in podobni obiski niso nobena redkost. Številni ljubitelji slovenske pesmi

V A B I L O

Naši najmlajši vabijo matere na

PROSLAVO MATERINSKEGA DNEVA

v nedeljo 13. maja 1973 ob 11.30 uri v farni dvorani v Železni Kapli. Po svojih mladih močeh vam bodo prav iz srca voščili z recitacijami, petjem in igrkami.

Veseli bodo vašega obiska, torej pridite v čimvečjem številu.

Prisrčno vabljeni!

farna mladina

radi zahajajo k njemu, kjer se v prijaznem pogovoru in po navadi ob pesmi raznežijo in obujajo spomine na razna doživetja, ki jih je Kernjak imel dovolj, saj je mnogo gostoval s svojimi pevci po Koroški in Jugoslaviji.

Izletniki z Gorenjske bi se prav gotovo še dalj časa radi zadržali v prijetni družbi skladatelja, vendar ura slovesa je morala priti, kajti pred njimi je bilo še precej poti, saj so bili namenjeni obiskati tudi kraj Ukve v Kanalski dolini.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

sem pripravljeno odgovorjati."

Po tem pogovoru se je višji kriminalni svetnik, generalov znanec, dodobra omehčal. Čeprav je polkovnik grdo gledal, sta se zmenila z Wolfom, da pojdetata naslednje jutro ribarit.

Navsezgodaj sta zaveslala od hotela Toplice proti Zaki. Nebo se je pooblačilo in muhe so srdito pikale, na vodi pa so se delali mehurčki in najavljali jug. Za otokom je inšpektor zapel metrsko ščuko. Pol ure sta se mučila, preden sta jo vrgla v čoln. Premetavala se je in tolkla z repom, da sta imela oba dovolj opraviti. Ukrotil jo je šele Wolf, ki jo je nekajkrat usekal s polenčkom po glavi.

Ob krasni trofeji se je inšpektor raznežil. Wolf se je krohotal na vse grlo, ker sta pri prič postala prijatelja. Ulov sta zalila z žganjem iz ploščate steklenice, ki je bilo tako močno, da je obema jemalo sapo. Major je dejal, da takšnega pridelujejo njegovi prijatelji in da ga bo jeseni dovolj; tudi inšpektorju ga bo poslal kakšno steklenico v Berlin, da ga bo imel zoper jesenski prehlad.

Ko sta veslala proti hotelu, so inšpektorjeve oči sijale motno in dobrodušno.

„Občudoval sem vas, gospod major, in molčal. Dobro je biti hraber. Dandanes se na ustih lažnivcev in histerikov lepi gnus. Ker ste mi všeč in sem generalov prijatelj, vam bom povedal tudi to, česar ne bi smel. Da niste agent kominterne, boste dokazali zlahka. Povezujejo pa vas s skupino, ki ni vdana führungu. Eden vaših nekdanih prijateljev je za zapahi. To je dovolj za sum. Poleg tega obstoje izjave, da ste govorili neke šale na strankin in na führung-jev rovaš."

Wolf se je zdržnil. Kdo naj bi si bil zapomnil, kaj vse je govoril pred desetimi leti, pred kom in kdaj? Marsikaj so govorili, ko je NSDAP prevzela oblast. Toda zaigral je ogorčenje:

„Ljudje so svinje. Pomislite, ali je logično, da bi človek mogla kova, ki redkokdaj zine, kar misli, govoril kot kak frizer, krojač ali kuharica, ki boleha za potrebo po govorjenju?"

„Dragi major, jaz sem prepričan, da so to klevete. Pomagal vam bom."

Riba je bila utež na usodni tehtnici. Major Wolf, ki je poznal obseg obdolžitve, je vzel list papirja in ogorčeno protestiral:

„To je Vosovo maslo. Posnemajo mojo taktiko, ker sem jim razvrednotil nekaj njihovih ljudi, da so jih sami pobili." Vstal je in stopil k železni blagajni. Iz spodnjega predala je vzel šop pisem in jih vrgel na mizo.

„Štup se nevtalizira s protistrupom." To so bila pisma, ki jih je občasno pošiljal Vos ali pa so jih dobili podtaknjene pri nekaterih mrtvecih. Nekatera pa je Wolf sestavil sam iz nalepk časopisnih naslovov.

„Gospodje, sami se lahko prepričate, kako se je že razvil sovražnik. Prav nič se ne bi čudil, če bi danes ali jutri prispelo pismo od OZNe pri štabu korpusa, s katerim bi se mi zahvalili, da mi je uspelo podtakniti na poveljstvu mino, ali pa bi mi javili, da je na poti novo razstrelivo."

Nadaljnjih muk ga je odrešil general. Smehlja se mu je podal roko.

„Slišal sem, da vam trda prede, pa sem prišel. Nikdar ne zapuščam svojih prijateljev v nesreči, dragi Helmut. Sicer bi se bil pojavil že prej, pa nisem hotel ovirati normalnega poteka preiskave. Važno je, da se najini nasprotniki pokažejo iz vseh lukenj. Zdaj jim bom dokončno pokazal, da kdor napada vas, napada mene."

„Hvala vam, gospod general. Do smrti vam bom hvalen. Če ne bi imel vas, bi me tokrat nemara spravili ob glavo."

Napotila sta se na breg jezera, ki se je kopalo v luči zahajajočega sonca in sedla na klop pod vrbo žalujko.

„Veste, Helmut, dovolj dolgo ste jih dražili in nekatere preveč odkrito prezirali. Pri nas je to zelo nevarno, ker bi bili vsi radi veliki in drug močnejši od drugega. Saj se spominite na Machiavellijev izrek, ki ste me nekoč opozorili nanj: „Ljudem se moraš laskati ali pa jih uničiti." Povsem točno je, da se zaradi malenkostnih žalitev maščujejo, za-

radi velikih pa se ne morejo, če jih pravočasno zahodimo v tla. Jaz sam vsak dan globlje spoznavam, kako je težko držati vajeti trdno v rokah in kako jih izgubiš. Takoj ko bova odpravila te može nazaj v Berlin, mi boste morali pomagati utrditi razrahljane položaje. Najprej moramo napraviti red v našem lastnem taboru, šele potem se bomo lahko uspešno borili z nasprotnikom. Pošastno sta se razpasli nečimrnost in demoralizacija. Vse to pa izrablja tudi sovražnik v naših lastnih vrstah."

„Da, gospod general... Da, gospod general," je čedalje bolj pogumno pritrjeval major Wolf.

General je obema prižgal cigaro, zadovoljno puhnil dim med vejeve in se zasmejal:

„Se ne veste, kaj je novega? Včeraj se je privlekel Valjun ves poparjen in osmojen. Poročal mi je o pokolu belogardistov v Črnem vrhu. Bilo je menda nekako tako kot z Judi v puščavi."

„Kaj pa naši? Ali jim niso mogli skočiti na pomoč?"

„Saj niso nori. Prav je, da si niso preveč prizadevali. Vsakega našega vojaka je škoda za njihovo medsebojno obračunavanje. Zadnji čas je, da se belogardisti zavedo, da pri komunistih zanje ni milosti in da je tudi pri Angležih ne bo. To jim stalno vlečem v glavo."

Helmut, samo vam lahko povem, kako hud čas prihaja."

Zadnji sestanek inšpektorjev, generala in poveljnika policije in varnostne službe ter obloženca majorja Wolfa je bil kratek. General je odločno zavrgel večino obdolžitve kot posledico nevednosti podrejenih poveljstev. Vse poteze, ki jih je major Wolf napravil sam, je vzel nase.

Ob tako odločnem generalovem nastopu sta tudi oba inšpektorja potegnili z Wolfom.

Podpolkovnik Perst si je nervozno grizel ustnice. Njegov skrbno pripravljeni udar je spodletel. V prisotnosti tega vohljavega Wolfa, ki ima na vseh koncih svoje ljudi, ne bo mogel dobiti židovskega zlata. Moral se ga bo znebiti kako drugače.

Abeceda vitaminov

Jeza ne pristoja nikomur, najmanj pa ženski, ki naj bi s svojo mirnostjo in uvidevnostjo uplivala na okolico in ustvarjala prijetno vzdušje v družini. Notranja harmonija ohrani žensko tudi na zunaj lepo, njen pogled, glas, kretnje in poteze na obrazu pričajo, da zna tudi ob kritičnih trenutkih ohraniti svoj mir. In res, življenje bi bilo dosti lažje, če bi se človek toliko ne jezil.

Jeza pravzaprav ni nič drugega kakor nedoslednost volje. V nekaterih primerih je jeza upravičena, po večini pa jo človek sam z lastno voljo privabi. Nekdo je preveč občutljiv,

Jeza škoduje zdravju

drugi se nagiba k togosti, pri tretjem pa se užaljena nečimrnost vedno razdivja v jezo. K jezi se večkrat pridruži tudi zavist in nekateri ljudje bi se čutili kar prikrajšane, če se ves dan ne bi mogli razjeziti.

Jeza izvira iz mnogih duševnih zmot. Kdor se ji prepusti, sodi slepo in osebno, namesto, da bi bil stvarjen. Pogled na rdeč obraz, stisnjene obrvi in divje oči jeznega človeka napravi na nas vtis, da ni normalen. Spačen obraz je samo zunanji odraz notranjega stanja. Dejavnja, ki jih človek v takem razpoloženju stori, so navadno brez razumske osnove. Šele ko se iztrezni, uvidi, da je v jezi zašel predaleč, vendar je že prepozno, ker neumnosti in krivičnih dejanj ne more več izbrisati. Pogosta jeza nam prinaša samo škodo. Človeka, ki za vsako malenkost eksplodira, ljudje ne spoštujejo. Kdor se prevečkrat jezi, si s tem samo greni življenje, ne zna si ustvariti resnično objektivnih sodb, ker je vedno tako oseben. Če pri navadnem pogovoru je najprej premagan tisti, ki se jezi, zmago pa odnese, kdor ohrani svojo mirnost.

Dalje škoduje jeza tudi zdravju. Živcem in srcu nalagajo neprestana vznemirjenja preveč dela. Kri plane v glavo in deluje na možganske celice tako, da je izključeno pravilno mišljenje.

V vznemirjenem stanju človek vse pretirava, ustvarja si najbolj čudne povečave. Razbit kozarec vzbudi tak hrup, kot bi bila uničena vsaj kristalna vaza.

Če se človek srdu prepusti, potem ga težko obvlada. Izognemo se ga lahko samo tedaj, če ga že v začetku zadušimo, zato pa je potrebno obvladovanje samega sebe. Boriti se moramo torej proti vznemirjenju jeze. To so togostnost, prevelika občutljivost, muhavost, zavist, ljubosumnost, domišljavost itd. Človek naj se zaveda, da je tudi samega sebe treba vzgajati — težiti mora k čimvečji popolnosti. Vedno si mora prigovarjati — z močno voljo se da marsikaj doseči.

Duševna ubranost in trezna presoja sta pogoj za uspehe v življenju.

Vitaminski so različne kemične snovi, ki jih potrebuje organizem sicer v majhnih količinah, vendar pa so za njegovo skladno delovanje neobhodno potrebni. Še posebno potrebuje vitamine rastoč otrokov organizem. Medtem ko vsebuje pri odraslem normalna prehrana zadostne količine vitaminov, pa pri majhnem otroku, zlasti če ga hranimo samo z mlekom, kaj rado pride do pomanjkanja vitaminov, zlasti C in D. Pri odraslem se pokažejo znaki pomanjkanja vitaminov (avitaminoze) le ob grobih dietnih prekrških in pri izrazitem stradanju, oziroma, kadar je zaradi motene presnove (driske, kronična obolenja prebavnega trakta) otežkočena absorpcija vitaminov.

Bistvenega pomena so zlasti vitamini A, B kompleks, C, D in K. Vitamin A ima v organizmu predvsem dve važni funkciji. Ta vitamin tvori v očesu posebne snovi, ki omogočajo normalen vid, zlasti v mraku. Poleg tega pa je potreben za normalen razvoj in funkcijo kože ter sluznic dihal, prebavil in sečnih organov. Koža in sluznice ljudi, ki trpe zaradi pomanjkanja tega vitamina, je suha in razpokana ter nagiba k pogostnim infekcijam. Vitamin A najdemo predvsem v jajčnem rumenjaku, v mleku in mlečnih izdelkih, v mesu, jetrih, v korenju, paradižniku, pa tudi v krompirju.

PET ŽLAHTNIH B

B kompleks: gre za skupino vitaminov, katerih fiziološko delovanje na organizem še ni v celoti raziskano. Bolj so nam znani le nekateri med njimi, zlasti aneurin (B₁), riboflavin (B₂), niacin, piridoksin (B₆) in kobalamin (B₁₂).

B₁ je zelo pomemben za presnovo ogljikovih hidratov. Pri pomanjkanju tega vitamina pride do nepopolne presnove sladkorja v organizmu, vmesni produkti pa so toksični za periferno živčevje, ker povzročajo nevritise, pa tudi za vegetativno živčevje prebavil, srca, vsled česar pride do motenj v funkciji teh organov. B₁ pospešuje tudi rast in zvečuje odpornost organizma. Veliko ga je v črnem kruhu, mleku, jajcih, jetrih, mesu, v nekaterih vrstah zelenjave in sadja. Po dolgotrajnem kuhanju se uniči.

B₂ najdemo v istih živilih kot B₁. Isto velja tudi za vse ostale vitamine tega kompleksa. Pri pomanjkanju se pojavijo boleče ragade v ustnih kotih, ustnice so vnete in se luščijo, jezik je rdeč, gladek in pekoč. Take znake opazimo tudi pri ljudeh, ki so jih dalj časa zdravili z antibiotiki.

B₆: ta vitamin se s pridom uporablja pri ne-

Drobni nasveti

■ Najbolje je, da svežo zelenjavo ostrgamo tik pred uporabo, kajti sicer izgubi veliko C vitamina.

■ Kuhana govedina bo lepše oblike, če jo boste pred kuhanjem povezali kot „rol-sunko“. Po kuhanju vrvice odstranite in meso poljubno razrežite.

katerih kožnih obolenjih pri vnetjih živcev ter pri slabokrvnosti.

B₁₂: se nahaja predvsem v živilih živalskega izvora, tudi v mleku, v zelenjavi pa ga ni. Pomanjkanje povzroča posebno obliko slabokrvnosti — perniciozno anemijo.

SONČNA JUŽNA C IN D

Vitamin C: veliko ga je v svežem sadju, zlasti v pomarančah, limonah, grapefruitu, zelo veliko pa ga vsebujejo tudi nekatere vrste zelenjave, zlasti paradižnika, paprika in sveže zelje. V kravjem mleku ga je zelo malo, nekoliko več v ženskem. Vitamin C pridobivamo tudi sintetično. Kuhanje ga hitro uniči. Njegova glavna naloga je ustvarjanje substance, ki med seboj lepi tkivne celice. Pri pomanjkanju se razvije skorbut s nevarnimi spremembami okostja, z izpadanjem zob, oteklimi in krvavečimi dlesnimi in sploh z znaki povečane propustnosti krvnih žil. Dojenčkom, ki uživajo predvsem mlečno hrano, preti pomanjkanje tega vitamina. Zato priporočamo že od tretjega tedna dalje dodajanje raznih sadnih in zelenjavnih sokov, bogatih s tem vitaminom.

Vitamin D: največ ga je v ribjem olju, manjše količine so v jajčnem rumenjaku, najmanj pa ga je v mleku in mlečnih izdelkih. V človeški koži so posebne snovi, ki so pod vpli-

vom ultravijoličnih sončnih žarkov pretvarjajo v vitamin D. Vitamin D se resorbira v črevesju skupaj z maščobo, ker se v njej topi. Pri vseh obolenjih, pri katerih pride do motenj pri resorbiji maščob, grozi bolniku tudi pomanjkanje vitamina D. Vitamin D je potreben organizmu za pravilno rast, razvoj kosti in zob. Pomaga namreč pri resorbiji kalcija in fosforja iz hrane in omogoča pravilno vgrajevanje v kosti in zobe. Zato je namreč največja potreba po tem vitaminu v obdobju otrokove največje rasti, to je v prvem letu življenja. Prav tako ga veliko potrebuje noseča in doječa žena. Samo s hrano organizem ne more dobiti teh povečanih količin. V takšnih primerih je potrebno vitamin dodajati v obliki raznih vitaminskih preparatov, sicer se pri dojenčku razvije rahitis, pri odraslih in večjih otrocih pa postajajo kosti vedno bolj mehke in krhke (osteomalacija in osteoporoza).

POLETNO RAZKOŠJE

Vitamin K: je predvsem v listnati zelenjavi, v manjših količinah pa ga imajo tudi normalne črevesne bakterije. Njegova glavna naloga je pomoč pri strjevanju krvi.

Naša domača kuhinja nam nudi dovolj pestro izbiro hrane, da se nam pomanjkanja vitaminov ni treba bati. Pred nami sta poletje in jesen z obilico svežega sadja in zelenjave, ki nam omogoča, da kar najhitreje nadoknadimo tisto, za kar smo bili pozimi morda nekoliko prikrajšani.

Zdravilne lastnosti regrata

Na spomladanskem lovu za vitamini se redko kdo ne spomni na regrat. Če ga že ne gremo nabirati sami, potem stopimo vsaj na trg: vsakdo namreč ve, da je zgodaj spomladi v svežih listih veliko kalijevih in drugih rudninskih snovi, vsa rastlina pa je tudi bogata z vitaminom C. Pri regratu ni zdravilna samo solata, domače zdravilstvo namreč zelo ceni regratovo korenino, rastlino pred cvetenjem in cvetoče rumene koške.

Regrat najdemo ob živih mejah, na travnikih, tratinah in po opuščeni njivi. Cvetelje maja, posamič tudi jeseni. Pri regratu je zelo pomembno, da posamezne rastlinske dele nabere mo o pravem času, če hočemo, da bo zdravilnost kar največja. Nabiramo ali samo korenino ali rastlino pred cvetenjem ali same cvetove ob cvetenju. Vsa rastlina vsebuje holin, neki encim, malo eteričnega olja, sladkor, beljakovino in grenčino, škrob, maščobo, taraksin.

Zdravilno moč ima predvsem korenina, ki osvežuje, čisti organizem, odpira ter pospešuje potenje. Nadalje vpliva na celotno izločanje v telesu, posebno še žolča in drugih nakopičenih škodljivih snovi. Zato učinkuje regratova korenina tudi poživljajoče in krepijo. Korenino izkopljemo iz zemlje bodisi zgodaj spomladi, ko ima največ grenčine, bodisi od avgusta do konca septembra in celo oktobra. Korenino, cvetove in tudi vso rastlino pa sušimo vedno le v senci.

Ker zdravilni regrat izboljšuje presnovo organizma in čisti kri, ga je moč s pridom uporabiti proti prolinu, revmatizmu, pri kožnih ekcemih, lišajih, akutnih oteklinah, čirih, krvnih boleznih, folščavosti, pri motnjah v delovanju jeter in starostnih pojavih; zelo priporočljiv je tudi regrat pri sladkorni bolezni.

Najbolj učinkovit je sveže stisnjen sok, ki ga je treba jemati dva do trikrat dnevno in to po eno jedilno žlico vsaj tri ali štiri tedne. Čaj pripravimo iz posušenih listov in cvetov ter posušene in dobro zrezane korenine; te mešanice damo v čaj eno ali dve čajni žlički na skodelico, čaja pa popijemo po požirkih tri skodelice. Če čaj osladimo namesto sladkorja z medom, se bo zdravilni učinek še povečal.

Krepilno učinkuje tudi regratov sirup, ki ga napačno imenujejo regratov med. Tri do štiri prgišča regratovih cvetov dobro prekuhamo v dveh litrih vode, precedimo in pri mešamo vročemu soku iz poldruga kilograma sladkorja in dveh limon. To maso ne prestando mešamo in še enkrat kuhamo, dokler ne dobimo penaste in goste tekoče mase. Sirup potem natočimo v patenine kozarce — po okusu se regratov sirup kaj malo razlikuje od medu. Posebno zdravilen je, ker čisti kri, pospešuje prebavo in učinkuje krepilno.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

Wolf je bil pijan od presenečenja. Grehov, za katere se je resno bal, da ne bi prišli na dan, niti omenili niso. Vse je šlo v pozabo, utonilo je v viharjih letih, vojnih pripravah in prvih vojnih dogodkih. Vse se je izničilo z mrlo zavestjo, posejano po bojiščih evropskih front.

Potem so odšli v restavracijo. General je dvignil čašo in s primernim nagovorom zedinil vse sile poveljstva. Vsi so se spel smehljali drug drugemu kot stari prijatelji, kot bratje — ko da se ne bi bilo nič zgodilo...

Potem so jim postregli s predjedjo, pravim gorenjskim prigrizkom, s katerim jih je počastil direktor hotela. Presenečenje za vse pa je bila somovina iz globin romantičnega jezera. Some je priskrbel major Wolf. Ena sama ročna bomba tam, kjer jih je krmil Vogt in lovil general, je zagotovila dovolj ribjega mesa za veliko pojedino.

Plavalasi in modrooki možje dejanj so se razživeli in ob danes pozabili na jutri. V vinski omotici so si podali roke in vzpostavili novo zaupanje. So pač Germani, "fair in tudi grobi med seboj," — kot je dejal von Graff — narod, ki se tako razlikuje od drugih ljudi, da celo sedi drugače, ima finejšo, tanjšo in daljšo prste, ima posebno obliko lobanje, skratka vse drugačno...

Sredi noči so se razšli. Major Wolf je spremil generala v sobo. Preden mu je general voščil lahko noč, mu je rekel: "Gospod major, danes ste se lahko prepričali, da je ne samo vladno, pametno in fair, temveč tudi zelo koristno poročati dobro in prav o generalih."

13

Po odhodu inšpekcije v Berlin je general utrjeval razrahljane položaje neverjetno vztrajno in z dosledno trdoto. V dnu svoje zavesti je slutil nevarnost, da utegnejo — ko se bo zrušila njegova moč v tem delu Evrope — pomesti tudi z njim. Major Wolf je skrbno prilival njegovemu strahu in mu dramil občutek posebne ogroženosti. Lolila sta se odстранjanja problematičnih oficirjev, vsem drugim pa sta počasi in sistematično vcepljala strah. Da pa bi obračunali z duhom demoralizacije, je general sklenil sklicati

posvetovanje vseh odgovornih poveljnikov. Z majorjem Wolfom sta pripravila in obrusila sklepni govor za ta zbor.

Zvečer pred zborom ga je general še enkrat prebral Wolfu.

"Imenitno, gospod general. S tem govorom lahko mirno nastopite v rajstagu ali na OKW. Pravzaprav je za tjakaj še preveč iskren. Na naše ljudi pa bo gotovo napravil močan vtis."

General je naslednje jutro spal malo dlje, kot je imel navado. Svež ko poletno jutro se je pripeljal v mesto in odšel v svoj štab, kjer je bila zbrana v živahnem vrvežu vsa njegova elita. Ko je vstopil v dvorano, je vse obstalo in polihnilo. Pozdravili so ga spoštljivo, z okamenelo držo. Vzvišeno je zamahnil z roko. Poveljniki so posledili.

Začel je z besedami, ki so se lesketale kot bajoneti njegovih enot. Stavki so bili kratki ko topovske salve, ki najavljajo pehoto. Obraz mu je žarel v zanosu vzvišenosti, oči so izražale neuklonljivo voljo.

Potem je dal besedo načelniku štaba. Tudi na tem posvetovanju je zvitlo faktiziral. Navzočim je pustil, da so se razgovorili in odkrili svoje šibke točke. Svoj govor je hranil za konec, da bi pustil za sabo čim globljo sled.

Major Wolf je sedel zadaj in malčal kot riba, tako kot na vseh posvetovanjih. Če je general povedal duhovito misel, jo je zapisal. Pero je dvignil tudi takrat, kadar se je komu zareklo in je bleknil kaj dvomnega ali bedastega. Misli si je: "Posvetovanja so vežbališče duha, kjer vojak pokaže, kako že obvlada stroko. Če rečeš besedo preveč ali besedo premalo, si zapisan. Vodilni možje želijo, da se njihove misli uveljavijo. Prav nič pa jim ni všeč, če prizade-než njihovo globokoumnost. Česanje njihovih misli s kritiko pa imajo za ogabno predrznost."

Kljub temu je šlo vselej nekaj oslov na led. Ko so se udili, so se jim vsi smejali.

Na koncu posvetovanja je nastopil general. Ker po naravi — kot večina vojakov — kljub svojim političnim strem-ljenjem ni bil govornik, je imel govor napisan. Dvignil je obraz kot ujeta in vse prisotne ošinil s strogim pogledom.

Ko se je prepričal, da so dovolj zbrani, je spregovoril. V svetli dvorani so se togo dvignile visoko pristržene glave in zastrmele vanj.

"Gospodje, čutim dolžnost, da vam na koncu povem samo to, kar mi narekuje položaj. Prosim vas, da razumete moje želje kot ukaz, ki ga boste izvršili na primeren način. Moja povelja so v zadnjem času izzvala nepotrebno nervozo in strah. Čudim se, da mojih povelj niste razumeli, saj ste jih izvajali tako, da je bil njihov učinek čisto nasproten."

Znano vam je, da smo bili primorani od Stalingrada naprej odstopati, ker je nasprotnik dosegel začetne prednosti rajha v oborožitvi in je njegov bojni potencial daleč presegal našega. Morali smo pridobiti pri času, da vzpostavimo vsaj ravnotežje, če že ne naše premoči. Ob naših naporih pa se je pri nekaterih štabih in ustanovah v našem vojnem okrožju razvilo zaledno življenje, ki je zaskrb-ljujoče. Na žalost je podobno razmeram v Franciji ob koncu prve svetovne vojne. Nekateri si dovolijo več, kot bi si lahko v mirnem času. To so fantasti, ki mislijo, da imamo zmago v žepu in ne čutijo več potrebe po vzornem vojaškem življenju.

Führer je nam vodjem ukazal, da takšno življenje izkoreninimo. Jaz ga bom izkoreninil tako temeljito, da bo to v prid meni, vam in vsem. Ali nam ni primer varšavske vstaje pokazal strahovito jasno, kaj pomeni mlačnost v zaledju? Mnogo naših ustanov in štabov je uničil sovražnik, ker so bili nepovezani, razrahljani, brez prave obrambne moči pred vstajo. Tam, kjer ljudje bolj cenijo lastne kot pa splošne koristi, je katastrofa neizbežna. Da bi obračunal s tako škodljivim, če že ne usodnim vzdušjem v zaledju, odločno in nepreklicno odrejam, da se v vseh mestih okupacijske cone koncentrirajo vse nemške ustanove in da se vsi oficirji vselijo v skupne, povezane stanovanjske bloke. Nobenih izjem in zasebnih muh ne bom trpel. Ta moj ukaz morate razumeti kot nujen spričo možnosti invazije ali zračenja desanta, ki je po govorih nekaterih, celo naših ljudi, nedvomno na vidiku. (Nadaljevanje prihodnjik)

Mala ptičja pravljica

Zgodilo se je tiste pomladi, ko ves april ni padla niti kapljica dežja. To pa ni bilo nikomur po volji, tudi ptičjem na gozdnem obronku ne. Zato so se kar naprej prepirali za vsako še tako majhno stvar. Kukavica, lastnica zelene smreke, je imela v spodnjih vejah podnajemnika liščka. Kadar je urila svoj glas ona, je kot nalašč pel tudi on. Prepričani so bili, da ne samo med kukavico in liščkom — v sporu so bili skoraj vsi pevci med seboj. Sodnik — stari skovir je imel zato dela dovolj, kaže, da celo preveč, zakaj neke noči je jezno zaprl pisarno, vrgel ključ v potok in se odšel v drug revir. Vročekrvi prebivalci na obronku so ostali brez krempljev pravice. Kako je to bilo, si mislite sami.

Škorec, izobraženi svetovljan in ptičji predsednik je prvi spoznal, da tako pač ne more iti naprej.

„Neredu med ptičjim zarodom je treba napraviti konec. A kako?“ Misli je, misli in se spomni tole: Največ nesoglasij je zato, ker pevci drugega motijo pri vsakdanjih vajah. Pri koncertih je, seveda, težava še večja. Za vse to je le ena rešitev; vsi bodo odsej peli v veliki koncertni dvorani na košatem hrastu. Peti pa bodo morali ubrano in skladno pod vodstvom priznanega dirigenta kosa. Za spremljavo na goslih bo treba poprositi priljubljeni orkester „7 murnov in eden“, ki vsak dan ob sončnem zahodu gode na jasi. Odsej se v ptičji restavraciji „Debela žuželka“ črtajo na jedilniku murni na sončnem žaru. To se razume! Vsak Prestopek bo strogo kaznovan.

Rečeno — storjeno! Pismonoša sivi golob — je urno raznesel vabila za važni sestanek, ki naj bi bil obenem tudi že vaja. Mimoreto je obvestil vse, kar lazi in skače po gozdnem obronku, da bo že naslednji dan prvi veliki koncert. Vstopnice veljajo 10 gosenic za odrasle in 5 mušic za mladiče. Cena za vse vrste je enotna.

Ni še preteklo pol ure in frrr, frrr... že so prileteli iz svojih domov slavček, lišček, kukavica in vsi tisti, ki imajo posluš in veselje do petja. S seboj so privedli svoje številne družine. Važnega zborovanja se je udeležil celo žolnač. Peti sicer ni znal kdove kaj, bobnal pa je prav imenitno. Ko so bili vsi zbrani, jih je škorec nagovoril:

„Pozdravljeni vsi, in to prav iz srca! Zakaj smo se zbrali, vam je pojasnilo že moje vabilo. Preden pa začnemo vajo, moramo določiti, kdo bo kaj v tem velikem zboru. Najprej predlagam mojstra kosa za dirigenta. Njegova sposobnost je znana širom po gozdu, zato upam, da ste vsi za to.“

Kos se je priklonil. „Hvala za upanje. Storil bom vse, kar bom mogel. Moje znanje vam je na voljo.“

Mamica

Če bi bil jaz ptička, najlepše pozdrave bi ti prinašal iz daljnih dalj, najlepše pesmi bi pel tebi, draga mamica moja!

Če bi bil jaz veter, božal bi ti čelo, hladil ti vročo glavo, ko moraš ob pekočem soncu težko delati, da mi pripraviš kruha, mamica moja!

Če bi bil jaz sončni žarek, grel bi ti tvoje roke, kadar pereš moje srajčke ob hudem mrazu, v ledeni vodi, mamica moja!

Če bi bil jaz kruh, bel bi hotel biti kakor sneg na gorah, in hleb, velik kakor vsa zemlja, da ne bi nikoli lakote trpela ti, ljuba mamica moja!

In če bi bil jaz kralj, rekel bi ti: „Vzemi zlato krono ti, mamica moja. In vse kraljestvo vzemi: zakaj najbolje bo meni in drugim, če vladaš ti, mamica moja premil!“

Fran Ksaver Meško

S pete veje pa se je zadržal oster glas jezične srake:

„Čemu ravno kos? Zakaj pa ne jaz? Mar sem kaj slabša od njega? In še na to pomislite: dirigent v fraku brez bele srajce! To je nezasišana sramota za nas vse. Odločno predlagam sebe za dirigenta. Dirigitiraj resda ne znam, toda kar oglejte si me. V pravi ponos vam bom.“

„Hi, hi, hi, čiv, čiv,“ se je slišalo z vseh vej, zakaj srake, nesramne opravljivke in zdrharice ni trpel nihče. „Frak in srajca — vse ukradeni, sraka tatinska. Le jezik je tvoj,“ se je oglasilo z vrha.

„Dajte no,“ jih je miril škorec. „Ne prepirajte se že na začetku. Vprašanje dirigenta odložimo za kasneje. Določimo najprej prvega pevca — solista. Vsi vemo, da to čast zasluži edinole slavec — pevec vseh pevcev.“

„Vse kar je prav,“ je jezno začel lišček. „Le čemu vsa ta hvala slavcu? Saj ne zna nič lepše žgoleti kot jaz. Pa še grd in dolgočasen je v svoji večni sivi suknji. Moje kraljevsko oblačilo je primerno za prvega pevca. Tako je in konec.“

„Domisljavec pisani,“ so se zadržali vsi ptiči v en glas.

„Kdo le sodi pevca po perju?“

„Da, to drži,“ je pritegnila kukavica in dodala:

„Drži pa tudi to, da je moje kukanje vsem zelo pri srcu. Mislim, da bi bila še najbolj primerna za solistko.“

„Hm, hm,“ se je popraskal škorec po kljunu. „Saj nič ne rečem. Lepo kukaš. Škoda je le, da znaš le eno pesem. To pa je premalo, dosti premalo.“

„Ha, eno znam peti, res je,“ je jezno zavpila kukavica. „Ti, škorec, pa le drži svoj kljun. Vsi vemo, da znaš vsako pesem le do polovice ali pa še manj. In tudi to se sliši, da posnemaš nekakšno človeško klepetanje. Sramota za ves ptičji rod.“

Prepira ne bi bilo ne konca ne kraja, da ni priletel sivi golob z novico, da so vstopnice že vse prodane. Prinesel je tudi plačilo. Ko so pevci videli kup gosenic in mušic, se je vnel prvi boj za čimvečji zalogaj. Skočili so si v perje in se lasali toliko časa, da so navsezadnje pozabili, zakaj se tepo, topli so se pa še kar naprej.

Vse to so opazovali vrabci, ki so prileteli na izlet iz sosednjega mesta.

„Nu, lepa reč,“ je zamomljal debelušni vrabec. „To so torej ti pametni ptiči, ki nas — ubogo vrabčjo zalego — le zaničujejo, češ da smo bedasti, saj niti peti ne znamo.“

„Da, da, čiv, čiv, tukaj pojedina, da ni enake, pa ne da bi jedli. Nič zato, se bomo še mi gostili.“

Razdelili so si plen, pravično in složno, ter odleteli z njim v mesto.

Babica

„Barbara!“

„Kaj je že spet?“ se je nejevoljno oglasila majhna deklica z žvečilnim gumijem v ustih.

„Kosilo!“ je še enkrat zaklicala babica.

„Počakaj no malo, sitnica! Kaj ne vidiš, da pravkar lovim!“ se je zadržala Barbara in se ozrla navzgor. Babičine sive glave že ni bilo več na balkonu. Deklica se je prišla za lički, kajti čutila je, da je stardela.

„Kaj sem res to rekla?“ Dve čisti majhni solzici sta ji prišle na nasek. Mimo je pritekel droben fantiček, jo dregnil in zavpil: „Barbara, rabarbara, zakaj pa jožiček Reva, revasta!“ Zdrznila se je, mu pokazala jeziček in stekla za njim. Otroci so vpili za njo: „Ujemi ga, zafo da ne bo važen!“

Njej pa je bobnalo po glavi: „Kaj sem res to stala? Njej, moji babici!“

Naenkrat se je ustavila, obrnila in stekla v hišo. Hitela je, preskakovala po dve stopnici, včasih tudi po tri, samo da bi bila prej pri babici. Pred vrati se je ustavila, globoko vzdihnila in ko je hotela pozvoniti, je opazila, da so vrata samo priprta. Vzemirila se je. Očistila si je čevlje, kar se je prej zgodilo zelo redko, in se potihoma zmuznila v kuhinjo.

Na mizi jo je čakalo kosilo, na klopi pa je sedela babica, ki se ni niti zganila, ko je Barbara vstopila. Pletla je njeni punčki hlače. „Babica!“ se je oglasila navihanka prijazno. Nič! Babica je bila zamišljena, kakor da ni opazila vnukinje. Barbara je sedla za mizo, prišla žlica in z njo začela počasi mešati po juhi. Ne gre in ne gre! Počasi jo je pokušala in kdaj

pa kdaj postrani pogledala babico. Nič se ni spremenilo. Babica je pletla dalje in se ni menila za deklico, Barbara pa se je presedala na stolu.

Nenadoma je močno pozvonilo. Mala je stekla na balkon. „Ohi!“ je zastokala, „oče je že doma. Le kaj bo, če me bo babica zatožila!“

„Barbara, prinesi mi ključke od dvigala,“ je zaklicala očka. Barbara je vzela ključke, še enkrat pogledala babico in se odpravila na težko pot. „Zakaj sem vendar to rekla? Saj nisem tako mislila. To sem rekla samo v jezi, saj nisem kriva jaz, če je Jure važen. Ampak oče me že ne bi razumel. Zakaj me nikdar ne razumejo? Vedno mi primažejo klofuto. Sploh ne bom nikdar imela otrok, da jih ne bom potem tepla.“

Tako je Barbara premišljevala in se ustavila skoraj na vsaki stopnici. Glavo je imela težko in zaželela si je, da bi umrla.

„Kje pa hodiš toliko časa?“ je zarohnel oče. Hip nato pa je dodal: „Kaj ti je, punčka? Menda nisi bolna?“

Nesrečnica je odkimala in po licih so ji tekale solze. Ni vedela, kako je prišla nazaj v kuhinjo. Samo slišala je, kako je oče s svojim močnim glasom vprašal:

„No, in kako, je bila Barbara pridna?“ „Bila“, je odgovorila babica s lihim dobrim glasom. Mala priliznjanka ji je zlezla v naročje, se stisnila k njej in zajokala: „Babica moja, oprostil!“ Stara mama je molčala, samo s staro, nagubano roko je pobožala Barbaro po laseh.

TONE ZORN:

Mednarodni vidiki koroškega vprašanja

OD DRUGE SVETOVNE VOJNE
DO AVSTRIJSKE DRŽAVNE POGODBE

Prihodnji teden bo minilo osemnajst let od podpisa avstrijske državne pogodbe. Za to priložnost začnemo objavljati predavanja, ki ga je imel dr. Tone Zorn na zadnjih Koroških kulturnih dneh v Celovcu. V tem predavanju je na podlagi dostopne dokumentacije orisal zgodovino in nastanek člena 7 državne pogodbe, torej vidikov, ki so vsekakor zanimivi tudi danes, ko se moramo Slovenci in Hrvati v Avstriji še vedno bojevati za priznanje pravic, ki so nam bile zajamčene v mednarodnem dokumentu.

Uredništvo

Pregled silnic, ki so vplivale na nastajanje avstrijske državne pogodbe in še posebej člena 7, se pravi tistega člena, ki nadrobno opredeljuje obveznosti Avstrije do Slovencev in Hrvatov na njenem ozemlju, žal ni popoln. Vzrok temu je znano dejstvo, da so diplomatski arhivi vseh udeleženk poveljnih pogajanj za obnovo suverenosti avstrijske države še vedno zaprti in s tem nedostopni za ustrezno preučevanje. Tako ostajajo poleg fragmentarne dokumentacije na voljo predvsem tiskani viri, med katerimi gre dnevniku tisku še posebno mesto. Za spoznavanje stališč avstrijske strani so še posebej dragoceni spomini takratnega zunanega ministra dr. Karla Gruberja „Zwischen Befreiung und Freiheit“, ki so izšli v dveh natisih leta 1953. Na podlagi do danes dostopne dokumentacije lahko postavimo le bolj ali manj poglobljeno sliko posameznih vprašanj, medtem ko bo nadrobnejša slika dosegljiva šele po zajetju celotnega gradiva, shranjenega v vrsti diplomatskih arhivov. Že danes pa lahko rečemo, da so bila stališča posameznih protagonistov diplomatske igre v času druge svetovne vojne in po njej pogojena z vsakokratnim položajem, predvsem s postopnim formiranjem dveh antagonističnih blokov v Evropi in v svetu.

Slednje dejstvo omogoča delitev predzgodovine obnove druge avstrijske republike ter genezo avstrijske državne pogodbe v več časovnih obdobjih. Prvo obdobje zajema čas druge svetovne vojne, katerega pomemben začetni mejnik je znana moskovska deklaracija predstavnikov Velike Britanije, Združenih držav Amerike in Sovjetske zveze 1. novembra 1943 o obnovi suverene avstrijske države. Pričetek drugega obdobja pomeni zmaga nad nacizmom, ko je prišlo do medzavezniške zasedbe nekdanjega avstrijskega prostora in do ustanovitve prve vlade druge avstrijske republike. Z drugo svetovno vojno se je vprašanje koroških Slovencev po letu 1920 znova postavilo pred mednarodno javnost, dejstvo, ki je našlo svoj dokončen odmev v kasnejšem čl. 7 državne pogodbe. Nov mejnik pri obnovi popolne avstrijske suverenosti in s tem nastanka manjšinskih določil državne pogodbe pomeni zatem pričetek mednarodne londonske konference januarja 1947. Konferenci, ki je praktično trajala do druge polovice februarja omenjenega leta, je sledila vrsta novih. Naj jih naštejemo: moskovska konferenca sveta zunanjih ministrov štirih velesil marca in aprila 1947, zasedanje komisije predstavnikov štirih velesil med majem in oktobrom istega leta na Dunaju, konferenca sveta zunanjih ministrov štirih sil novembra in decembra 1947 v Londonu, ponovna konferenca namestnikov zunanjih ministrov v Londonu spomladi 1948, konferenca namestnikov zunanjih ministrov štirih sil med februarjem in aprilom 1949 v Londonu, konferenca zunanjih ministrov maja in junija tega leta v Parizu in končno konferenca namestnikov zunanjih ministrov julija in avgusta 1949, na kateri je bil dokončno formuliran člen 7 avstrijske državne pogodbe.

V literaturi večkrat beremo, da je bila Avstrija prva žrtev nacističnega rajha. Pa vendar je bila ta država v primeri z ostalimi evropskimi državami, ki so občutile nacistični škorenj, postavljena po drugi svetovni vojni v popolnoma specifičen položaj, saj je bila poleg osrednje Nemčije edino še ona razdeljena na štiri okupacijske cone, ki so jih zasedale tri zapadne velesile in Sovjetska zveza. Vzrok za to je dvojen: po eni strani dejstvo, da je bila Avstrija leta 1938 odpravljena kot subjekt mednarodnega prava, kar so tudi potrdili odločujoči faktorji takratnega sveta; drugi vzrok pa je bilo dejstvo, da je anšlus — vključitev Avstrije v nacistični rajh — pozdravila večina avstrijskega prebivalstva in to kot uresničenje svojih dolgoletnih teženj.

Znano je, da so bili med vojnimi prizadevanji članic protihitlerjevske koalicije poskusi po čimvečji oslavitvi tretjega rajha, pa tudi poveljne nemške države. Posledica takega podarka je bila na strani voditeljev protihitlerjevske koalicije tudi zamisel o obnovi avstrijske države, pri čemer pa so upoštevale tudi druge kombinacije v okviru obnovljene Evrope. Med cilji zavezniških prizadevanj je bila tudi praktična potreba po pridobitvi Avstrije za aktivni boj proti nacistični vladavini. Vidni odsev tega dejstva je že omenjena moskovska deklaracija, pogojena predvsem z neposrednimi potrebami njenih podpisnic v dneh po kapitulaciji Italije in s pričakovanim porazom velikomemške države. Slednje potrjuje uradno poročilo o konferenci, v katerem beremo, da so na konferenci predvsem izčrpano in iskreno razpravljali o korakih, ki jih je storiti, da bi skrajšali vojno proti Nemčiji. V deklaraciji sta se prepletala dva vidika: vidik prizadevanj zaveznikov za (morebitno) samostojnost avstrijske države in vidik samoodločbe avstrijskega prebivalstva za aktivnim protinacističnim odporom. Od tod tudi opozorilo deklaracije Avstrijem o njihovi krivdi zaradi sodelovanja na strani nacistične Nemčije. Pomembno je dejstvo, da so prvi postavili vprašanje te odgovornosti in prispevka Avstrije v končni zmagi Britanci, to vprašanje avstrijske vojne odgovornosti pa je ostalo aktualno vse do podpisa državne pogodbe maja 1955.

Med posledicami moskovske konference je bila ustanovitev posvetovalne komisije (European Advisory Commission) podpisnic moskovske deklaracije, namenjene proučevanju poveljnih evropskih vprašanj. Med slednje je spadalo tudi vprašanje razdelitve zasedbenih con na območju nemške države, vključno z nekdanjim avstrijskim ozemljem. Odprto je bilo tudi vprašanje obnove avstrijske državnosti. Tako so npr. Sovjeti predlagali v prvi polovici leta 1944 združitev nekdanje Avstrije, Bavarske, Württemberga in Badena v posebno državno enoto s središčem na Dunaju.

Glede zavezniške zasedbe avstrijskega prostora so predložili evropski posvetovalni komisiji več načrtov, od katerih je v začetku leta 1945 v glavnem obveljal tisti, po katerem naj bi pripadla v sovjetsko upravo Spodnja Avstrija s severnim delom Gradiščanske, Združenim državam Amerike Zgornja Avstrija in Salzburgska, Franciji Vorarlberg in Tirolska ter Veliki Britaniji Vzhodna Tirolska skupaj s Stajersko, Koroško in južnim Gradiščanskim.

(Se nadaljuje)

● WÖLFNITZ — SAK 2:3 (1:0)

Za Slovenski atletski klub se je preteklo nedeljo pričela serija nogometnih tekem z močnejšimi nasprotniki. Slovensko nogometno moštvo je serijo pričelo zelo obetavno. Gostovalo je namreč v Wölfnitzu in od tam odneslo obe točki. Za Slovenski atletski klub je bila tekma odločilna, saj bi ob izgubi obeh točk izpadli iz kroga kandidatur za prvo mesto.

Prvenstvena tekma v Wölfnitzu se je pričela silno nervozno za obe moštvi. Slovensko moštvo je uspelo šele tik pred igro na bojišče in tako zmedlo nasprotnika. Boljši začetek je imelo moštvo Wölfnitza, ki je imelo v Pirkerju premočnega napadalca. Prav temu je uspelo spraviti gostitelja do vodstva, ki se do polčasa ni spremenilo. V drugi polovici tekme pa je SAK prešel v popoln napad. Sledila je izvrstna tekma in ob najhujšem pritisku je padlo tudi izenačenje. V trenutku, ko je veliko število navijačev pričakovalo drugi zadetek za SAK, je ponovno Pirker poskrbel za vodstvo Wölfnitza. Le nekaj minut za tem pa je prodril do nasprotnikovega vratarja Stanko Olip in ga premagal — 2:2. Pet minut pred koncem tekme se je ob Waldhauserjevem strelu še enkrat zatresla mreža nasprotnika. V težki tekmi, Wölfnitz zaseda trenutno tretje mesto, je zmagovalo moštvo, ki je igralo treznejše in bolj premišljeno. Mnogo pohvale pa je ob koncu tekme dal slovenskemu moštvu tudi poraženec: SAK da je zrel za boljše nogometno skupino.

Od vodečega moštva Oberes Metnitztal loči Slovenski atletski klub ena točka. Oberes Metnitztal bo moral 27. maja gostovati ob Koschatovi cesti, kjer bo slovensko moštvo v najpomembnejši prvenstveni tekmi imelo veliko prednost domačega okolja.

V seriji težjih tekem bo v nedeljo 13. maja igral SAK na domačem igrišču proti Zweikirchenu (ob 17. uri), 20. maja v Weitenfeldu in 27. maja doma proti Oberes Metnitztal. 3. junija bo SAK gostoval v Gutteringu, doma pa bo sprejel 17. junija Launsdorf. Prvenstvo se bo končalo 21. junija izven proti Hörzendorfu.

● PROTISLOVENSKA MRŽNJA TUDI V ŠPORTU

V pretekli prvenstveni tekmi Slovenskega atletskega kluba so se v Wölfnitzu pripetile nekatere neljube stvari. Mladi slovenski navijači so morali s strani nemške govorečih pristašev Wölfnitza prenašati mnogo psov. Nekateri vročerkveži so hoteli celo fizično napasti slovensko govoreče šolarje. Uredništvo športnega vestnika najhujše obsoja tako vedenje napram slovenskemu športu. Provokacijsko vedenje navijačev Wölfnitza je ponoven dokaz mržnje nekaterih zloglasnih sil, ki se ne morejo sprijazniti z dejstvom, da živita na Koroškem dva naroda. Na ta način športu ne koristijo, temveč mu izpodkopavajo plemenito nalogo, zblíževati ljudi raznih narodnosti.

● MOTOKROS V PODLJUBELJU

V nedeljo 13. maja bo na mednarodno znani progi za motokros v Podljubelju mednarodno tekmovanje v motokrosu za „Nagrado Ljubelja“. Na priznani progi nad Tržičem bo v sklopu dirke za nagrado Ljubelja še tekma za državno prvenstvo z motorji do 250 ccm in mopedi do 60 ccm. Spored se bo pričel že v soboto ob 16. uri s polfinalnima dirkama državnega prvenstva z mopedi, uradni trening motociklistov (do 250 ccm) pa bo v nedeljo dopoldan. Dirka za „Nagrado Ljubelja“ se bo pričela ob 14.30 uri. Med prijavami za nedeljski motokros je mnogo znanih dirkačev iz Avstrije, Finske, ZRN, Danske, Švice, Belgije idr. Nastopil bo tudi znani Belgijec Everts, izmed Avstrijcev pa je znan Statzinger.

● TURNEJA PO JUŽNI AMERIKI

V spomin na največji uspeh jugoslovan-skih košarkarjev so v Tivoliju v Ljubljani priredili košarkarski turnir, katerega so se udeležile reprezentance Jugoslavije, Sovjetske zveze, Kube in Slovenije. Na turnirju, ki ni bil najkvalitetnejši, je zmagal favorit Jugoslavija pred Sovjetsko zvezo, Slovenijo in Kubo. Po končanem turnirju je jugoslovanska košarkarska reprezentanca odpotovala na turnejo po Južni Ameriki, kjer se bo pripravljala predvsem na evropsko prvenstvo 1975 in na olimpijske igre 1976.

V Braziliji bo Jugoslavija igrala na festivalu svetovne košarke, v Peruju pa bo na sporedu neuradno svetovno prvenstvo, kjer se bo zbrala vsa svetovna košarkarska elita.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založništvo in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila: 5.00 — 6.30 — 8.00 — 10.00 — 13.00 17.00 — 19.00 — 20.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje: (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.05 Ljudske viže — 5.30 Kmetijska oddaja — 5.33 Ljudske viže — 5.40 Jutranja opažanja — 5.43 Pisane jutranje melodije — 6.00 Jutranja gimnastika — 6.35 Glasba in dobri nasveti — 6.45 Deželni razgled — 7.00 Glasbeni mozaik — 7.45 Lokalna poročila — 8.05 Godba na pihala — 8.15 Oddaja za ženo — 9.00 Za prijatelje stare glasbe — 10.05 Operetni koncert — 11.25 Oddaja za podeželje — 11.45 Za avtomobiliste — 13.05 Deželni razgledi — 13.30 Glasba po kosilu — 13.45 Slovenska oddaja — 15.30 še vedno priljubljeno — 16.15 Ženska oddaja — 18.00 Odmev časa — 18.40 šport — 18.45 Note in beležke — 18.55 Lahko noč otrokom — 19.03 Pregled sporeda — 19.05 Zabeležite si — 19.35 Melodija in ritem — 20.05 Deželna poročila — 22.10 šport iz vsega sveta.

SOBOTA, 12. 5.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.55 Glasbeni mozaik — 7.55 Naš hišni vrt — 8.05 Družinski obzorik — 10.00 V žarišču — 10.45 Naša lepa domovina — 13.45 Voščila — 16.00 Servis — 17.10 Glasba in veselo razpoloženje iz doline Klostertal — 18.00 Deželni razgledi — 18.35 Mala solistična parada — 19.05 Koračnice predariskih skladateljev — 19.50 Note in beležke — 20.10 Velika glasbena parada — 22.10 Plesna glasba po naročilu.

NEDELJA, 13. 5.: 6.10 Igra na orgle — 8.15 Kaj je novega? — 9.00 Veliki nedeljski zabavni koncert — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Popoldanski koncert — 13.05 Ogledalo mestnega gledališča — 14.30 Koncertno voščilo — 16.45 „Mater 1945“ pripovedka — 18.00 Slavnostni maj v San Marinu — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Deželni razgledi — 20.10 Avstrijska rallye — 21.15 Zadnja postaja Dunaj!

PONEDELJEK, 14. 5.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note majstrov — 10.00 Šolska oddaja — 13.30 Na obisku pri koroških godbah na pihala — 14.45 Koroške šege in navade včeraj in danes — 16.30 Za otroke — 17.10 Kaj radi slišimo... — 17.56 Oddaja kmetijske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.05 Na obisku v gradiščanskem studiu — 19.50 Note in beležke — 20.10 Od opere do opere — 21.30 Zabavna glasba.

TOREK, 15. 5.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 11.05 Zvoki iz zgornje dežele — 15.00 Parada trobil — 16.30 Za otroke — 17.10 Avstriji o Avstriji — 17.56 Oddaja sindikalne zveze — 18.00 Deželni razgledi — 19.50 Note in beležke — 20.10 Kaj radi slišimo — 21.10 S sekira skozi gozd listavcev.

SREDA, 16. 5.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note majstrov — 10.00 Šolska oddaja — 13.30 Na obisku pri koroških zborih — 15.00 Iz naše mape skladateljev — 16.30 Operetni koncert — 17.10 V dunajski kavarni — 17.56 Oddaja združenja industrialcev — 18.00 Deželni razgledi — 19.35 Za prijatelja planin — 19.50 Note in beležke — 20.10 „Mnogo netipirjev“ igra — 21.10 Zabavna glasba — 21.30 Zvezne dežele poročajo: Nižja Avstrija.

ČETRTEK, 17. 5.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note majstrov — 10.00 Šolska oddaja — 11.05 Stara štajerska glasba za violino — 13.30 Zabeleženo na koroških cestah — 15.00 Zborovska glasba — 17.10 Operetne melodije —

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 12. 5.: 9.05 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 13. 5.: 7.10 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 14. 5.: 13.45 Informacije — Za našo vas.

TOREK, 15. 5.: 9.30 Narodne pesmi in viže — 13.45 Informacije — šport — Otroci, poslušajte!

SREDA, 16. 5.: 13.45 Informacije — Kvintet koroških študentov — Za našo knjižno polico.

ČETRTEK, 17. 5.: 13.45 Informacije — Žena, družina, dom.

PETEK, 18. 5.: 13.45 Informacije — Solistična glasba.

17.56 Oddaja zbornice obrtnega gospodarstva — 18.00 Deželni razgledi — 19.05 Avstrijske godbe na pihala — 19.50 Note in beležke — 20.10 Alpska lovka oddaja — 21.00 Iz graškega glasbenega življenja — 22.30 Človek v družbi.

PETEK, 18. 5.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Klavirska glasba — 10.00 Šolska oddaja — 13.30 Ljudske viže — 14.45 Literatura iz štajerske — 16.30 Za otroke — 17.10 Glasba za konec tedna — 17.56 Oddaja delavske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.50 Note in beležke — 20.10 Orkestrski koncert — 21.30 „Mladenič ljubi deklico.“

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 4.30 Dobro jutro — 5.30 Danes za vas — 5.45 Informativna oddaja — 6.00 Jutranja kronika — 6.30 Informativna oddaja — 7.25 Pregled sporeda — 7.45 Informativna oddaja — 10.00 Danes popoldne — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Dogodki in odmevi — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.00 Lahko noč otroci — 19.10 Obvestila — 19.30 Radijski dnevnik — 23.05 Literarni nohtur.

SOBOTA, 12. 5.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tehnik — 9.35 Godala v ritmu — 12.10 Med poljudnimi opusi Rista Savina — 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji — 15.40 Pojo naši operni pevci — 16.00 „Vrtljak“ — 17.10 Z ansamblom Jožeta Privška — 18.15 Dobimo se ob isti uri — 19.15 Z ansamblom Mihe Dovžana — 20.00 Spoznavajmo svet in domovino — 21.15 Melodije za prijatelje razvedrilo — 22.20 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 13. 5.: 6.00 Dobro jutro — 6.50 Danes za vas — 8.05 Radijska igra za otroke — 10.05 še pomnite, tovariši... — 10.25 Pesmi boja in dela — 10.45 Voščila — 11.50 Pogovor s poslušalci — 13.50 Z domačimi ansambli — 14.05 Popularne operne melodije — 15.05 Radijska igra „Ministrant“ — 16.00 Nedeljsko športno popoldne — 18.05 Radijski radar — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Zaplešite z nami — 23.15 Jazz za vse.

PONEDELJEK, 14. 5.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Z velikimi zabavnimi orkestri — 12.40 S tujimi pihalnimi godbami — 14.10 Amaterski zbori pojo — 14.30 Voščila — 15.40 Z našimi simfoniki v svetu lahke glasbe — 17.10 Ponedeljkovo glasbena popoldne — 19.15 Z ansamblom Rudija Mohorka — 20.00 Operni kon-

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 12. 5.: 16.30 Za otroke — 16.55 Paklilci: „Knjigovodja“ — 17.00 Za družino — 17.25 Klub seniorjev — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Novo v kulturi — 18.55 Oddaja Heinz Conrada — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 šport — 20.15 Halo... hotel Sacher... vratar — 21.20 šport — 21.55 Čas v sliki — 22.00 Dvoboj v soncu.

NEDELJA, 13. 5.: 16.45 Za otroke — 17.45 Moj prijatelj Ben — 18.10 Za mladino — 18.35 Otrokom za lahko noč — 18.40 Deklica s 15 — jutri žena in mater — 19.30 Čas v sliki — 19.40 šport — 20.15 Veliko potovanja Agate Schweigert — 22.00 šport in čas v sliki.

PONEDELJEK, 14. 5.: 18.00 Nova v znanosti — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Stan Laurel in Oliver Hardy — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 šport — 20.15 Ljudje s farme Shiloh — 21.20 Šola staršev — 22.30 Čas v sliki.

TOREK, 15. 5.: 18.00 Angleščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Veselje ob fotografiranju — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 šport — 20.15 Srečanje s človekom in živalmi — 21.05 O filmu — 21.55 Čas v sliki.

SREDA, 16. 5.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Razumna arjuna — 16.30 Za otroke — 17.15 Za mladino — 17.35 Indian River — 18.00 Francoščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Televizijska kuhinja — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 šport — 20.15 Saga o Forsyth — 21.10 šport — 22.35 Čas v sliki.

Mladinski izlet

v Mauthausen (taborišče) — Melk — Wachau — Maria Zell — Seckau v soboto 26. in nedeljo 27. maja.

Cena za vožnjo, večerjo, prenočišče in zajtrk znaša 290 šilingov.

Prijave do 20. maja sprejema Katališka mladina Celovec, Viktringer Ring 26, tel. (0-42-22) 85-3-48.

cert — 20.30 Tipke in godala — 22.15 Za ljubitelje jazz — 23.15 Popevke se vrstijo.

TOREK, 15. 5.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.35 Slovenske narodne — 12.40 Z domačimi ansambli — 14.30 Z ansamblom klara „Les Pauli“ — 14.40 „Na poti s kitaro“ — 15.40 Od melodijske do melodije — 17.10 Popoldanski simfonični koncert — 18.15 V torek nasvidenjel — 19.15 Z ansamblom Janeza Jeršinovca s Planšarji — 20.00 Prodajalna melodij — 20.30 Od premiere do premiere — 21.30 Lahka glasba slovenskih avtorjev — 22.15 Popevke se vrstijo — 23.15 Solistična glasba Aleksandra Lajovca.

SREDA, 16. 5.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Za mlade radovedneže — 9.25 Iz glasbenih šol — 9.45 Glasbeni spomini — 12.40 Od vasi do vasi — 14.10 Poje komorni zbor RTV Ljubljana — 14.30 Voščila — 15.40 Majhen recital violončelista Cirila Škerjanca — 16.00 „Vrtljak“ — 17.10 Naša glasbena galerija — 18.15 Glasbene vinjete — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Simfonični orkester RTV Ljubljana na zagrebškem bienalu 1973 — 22.15 S festivalno jazz — 23.15 Revija jugoslovan-skih pevcev zabavne glasbe.

ČETRTEK, 17. 5.: 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Slovenske narodne — 12.10 Koncertni drobiž — 12.40 Igrajo pihalne godbe — 14.10 „Mladina poje“ — 14.30 Sestanek instrumentov — 16.00 „Vrtljak“ — 17.10 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Z zabavnim orkestrom RTV Ljubljana — 19.15 Z ansamblom Jožeta Kampeča — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 21.40 Glasbeni nohtur — 22.15 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 23.00 V gosteh pri tujih radijskih postajah — 23.30 Paleta popevk in plesnih ritmov.

PETEK, 18. 5.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Glasbena pravljica — 12.40 Z domačimi ansambli — 14.10 Za otroke — otroške pesmi — 14.30 Voščila — 16.00 „Vrtljak“ — 17.10 Operni koncert — 17.50 Človek in zdravje — 18.50 Ogledalo našega časa — 19.15 Z ansamblom Maska Kumra — 20.00 Naj narodi pojo — 20.30 „Top-pops 13“ — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.15 Jazz pred polnočjo.

ČETRTEK, 17. 5.: 10.00 Šolska oddaja — 18.00 Italijanska — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Športni mozaik — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 šport — 20.15 Horizonti.

PETEK, 18. 5.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Pot v Hongkong — 12.25 Klub seniorjev — 18.00 Zeleni svet — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Očarljiva Jeannie — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 šport — 20.15 Komisar — 21.20 ORF-diskusija — 22.20 Čas v sliki — 22.25 Ljudje brez bojzani, film.

JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 12. 5.: 9.35 Šolska oddaja — 16.50 Rokomet — 18.00 Obzorik — 18.15 Mr. Magoo vam predstavlja, film — 19.00 Risanka — 19.10 Mozaik — 19.15 Od danes do jutri — 19.45 Risanka — 20.00 Dnevnik — 20.30 Nastop sovjetskega ansambla Rossija — 21.25 Junaki cirkuske arene — 21.50 Šerif v New Yorku, film — 22.40 Kažipot.

NEDELJA, 13. 5.: 8.50 Madžarski pregled — 9.40 Po domače z ansamblom J. Burnika — 10.10 Kmetijska oddaja — 10.55 Mozaik — 11.00 Otroška matineja — 11.50 Naše malo mesto — 12.40 Delavski amandmaji — 13.10 Poročila — 13.15 Kažipot — 18.15 Poročila — 18.20 Velike bitke II. svetovne vojne: Bitka za Atlantik — 19.45 Barvna risanka — 20.00 Dnevnik — 20.35 V avtobusu — 21.25 Naši humoristi — 21.40 športni pregled — 22.10 Poročila — 22.15 Evropsko prvenstvo v gimnastiki.

PONEDELJEK, 14. 5.: 9.05 Odprta univerza — 9.35 Šolska oddaja — 10.30 Angleščina — 10.45 Nemščina — 11.00 Šolska oddaja — 15.40 Angleščina — 15.55 Nemščina — 16.10 Šolska oddaja — 16.45 Madžarski pregled — 17.40 Volk in kozlički — 18.15 Obzorik — 18.30 Skrivnosti Jadrana — 18.55 Mozaik — 19.00 Mladi za mlade — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.30 TV drama: Labirint — 21.55 Kulturne diagonale — 22.40 Poročila.

TOREK, 15. 5.: 9.35 Šolska oddaja — 10.40 Ruščina — 11.00 Šolska oddaja — 15.35 Ruščina — 15.55 Vrtec — 16.10 Šolska oddaja, ponovitev — 17.15 Delavski amandmaji — 17.45 Vaniljev sladoled — 18.00 Risanka barvna — 18.00 Obzorik — 18.30 Torkov večer — 18.55 Mozaik — 19.00 Zdravstvena oddaja — 19.20 Mesta: Varaždin — 19.45 Barvna risanka — 20.00 Dnevnik — 20.30 Mi med seboj — 21.30 Vojna in mir — 22.20 Poročila.

SREDA, 16. 5.: 9.35 Šolska oddaja — 16.45 Madžarski pregled — 17.25 Z nasmehom na pot — 17.55 Obzorik — 18.10 Na sedmi stazi — 18.30 Živa filozofija — 19.00 Barvna risanka — 19.15 Nagomet — 20.10 Bomba, film — 22.20 Poročila.

ČETRTEK, 17. 5.: 9.35 Šolska oddaja — 10.30 Angleščina — 10.45 Nemščina — 11.00 Francoščina — 14.45 Šolska oddaja — 15.40 Angleščina — 15.55 Nemščina — 16.10 Francoščina — 16.45 Madžarski pregled — 17.45 Otroški spored — 18.15 Obzorik — 18.30 Tišina, na vrsti je nemi film — 18.55 Neznani letišči predmeti — 19.45 Risanka v barvah — 20.00 Dnevnik — 20.25 Kam in kako na oddih — 20.40 Četrtekovi razgledi — 21.30 Zahod nad Jezersko deželo — 22.20 Poročila.

PETEK, 18. 5.: 9.30 Šolska oddaja — 11.00 Angleščina — 14.40 Šolska oddaja — 16.10 Angleščina — 16.45 Madžarski pregled — 17.45 Pisani svet — 18.15 Obzorik — 18.30 Profesor Baltazar — 18.40 Cesta in mi — 18.50 Pet minut za boljši jezik — 18.55 Mozaik — 19.00 Kratak film — 19.15 Naš ekran — 19.45 Risanka — 20.00 Dnevnik — 20.30 Iz zakladnice svetovne književnosti — 22.30 XXI. stoletje, film — 22.55 Poročila.

ZAHVALA

Vsem žalnim gostom, ki so 1. maja 1973 pospremili k zadnjemu počitku na domače pokopališče v St. Ilju našega 74 let starega, po krajši bolezni preminulega očeta, starega očeta, praočeta in brata

Jurija Simo

pd. Kobana v Deščicah

se prirčno zahvalujemo.

Naša posebna zahvala velja domačemu g. župniku Petričiču za žalne obrede in besede slovesa ter logovaškemu pevskemu zboru za pretresljive pesmi žalostinke.

Prav tako prirčna hvala za vance in šopke ter za namenske denarne darove šentiljski cerkvi. Ne nazadnje zahvala vsem tistim, ki so v uri nesreče priskočili na pomoč žalujočim ostalim.

Rajnika priporočamo vsem njegovim znancem v blag spomin.

Albert Sima, sin
v imenu ostalih sorodnikov